

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av upphovsrättslagen och med förslag till lag om ändring av 49 kap. 1 § strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i upphovsrättslagen. Propositionen innehåller förslag till de ändringar som föranleds av Europaparlamentets och rådets direktiv om rättsligt skydd för databaser.

Digital kopiering av databaser i digital form skall inte vara tillåtet för enskilt bruk. Om den behöriga användarens rätt att framställa exemplar av databaser skall ges specialbestämmelser.

Det föreslås att lagen skall innehålla bestämmelser enligt vilka upphovsrätten till databaser som skapats vid utförande av uppgifter som följer av ett arbetsförhållande eller ett tjänsteförhållande skall övergå till arbetsgivaren på samma sätt som upphovsrätten till datorprogram.

Det föreslås att det till paragrafen om s.k. katalogskydd skall fogas en särskild punkt om databaser som åtnjuter sådant särskilt skydd som avses i direktivet. Det är fråga om ett nytt skyddsobjekt. Dessa utgörs av sådana databaser vars innehåll har krävt väsentliga intellektuella eller ekonomiska insatser att anskaffa, granska eller presentera.

Det föreslås att bestämmelserna om skyddstiden i fråga om katalogskydd harmo-

niseras med direktivets bestämmelser. Katalogskyddets tillämpningsområde skall förbli oförändrat, men skyddet för databaser som erhåller särskilt skydd enligt direktivet utsträcks till databaser med ursprung i en stat som hör till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I propositionen föreslås ändringar i strafflagen enligt vilka i förvärvssyfte begånget grovt intrång i det särskilda skyddet för databaser blir straffbart.

Enligt lagförslaget utvidgas skyddet för de kataloger, databaser och andra arbeten som för närvarande är skyddade till att omfatta även tillgängliggörandet för allmänheten, och samtidigt blir databaser som tidigare varit oskyddade, eller vars skydd upphört, skyddade. Av dessa skäl föreslås att det i lagen tas in övergångsbestämmelser genom vilka sådana personers och organisationers ställning skyddas som innan lagen trätt i kraft har börjat använda ett fritt material eller vidtagit väsentliga åtgärder i syfte att använda materialet.

Avsikten är att de lagändringar som föreslås i propositionen skall träda i kraft den 31 december 1997.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning	4
1.2. Skydd för databaser	5
2. Databasdirektivet och därav föranledda ändringar i upphovsrättslagen	7
2.1. Databasdirektivet	7
2.2. Direktivets bestämmelser och hur de genomförs	8
2.3. Databaser som skapats i ett arbetsförhållande	15
2.4. Behovet av särskilda övergångsbestämmelser	17
3. Beredningen av propositionen	17
4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar	18
DETALJMOTIVERING	19
1. Lagförslagen	19
1.1. Upphovsrättslagen	19
1.2. 49 kap. strafflagen	21
2. Ikraftträdande	21
LAGFÖRSLAGEN	
1. Lag om ändring av upphovsrättslagen	23
2. Lag om ändring av 49 kap. 1 § strafflagen	25
BILAGOR	
Bilaga 1	
Paralleltexter	
1. Lag om ändring av upphovsrättslagen	26
2. Lag om ändring av 49 kap. 1 § strafflagen	29

Bilaga 2.

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/9/EG av den 11 mars 1996 om rättsligt skydd för databaser

Bilaga 3.

Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

Genom att erkänna upphovsmännens rätt att bestämma om utnyttjandet av sina verk stöder samhället skapande verksamhet. Tryggare betingelser för produktion och tillgänglighet av kulturförnödenheter skapar grundvalen för den nationella kulturen och den samhälleliga utvecklingen.

Upphovsrätten och de närstående rättigheter som införts i lagstiftningen främjar de rättigheter upphovsmännen och innehavarna av de närstående rättigheterna har och samtidigt produktionen och spridningen av intellektuella alster.

Många kulturprodukter och produkter inom medie- och informationsindustrin kan med tekniska medel effektivt mångfaldigas och spridas. Genom att trygga producenter och förläggarnas ställning stöder upphovsrätten också investeringar och handel.

Upphovsrättens ekonomiska betydelse är anmärkningsvärd. Den har analyserats i Finland och andra länder. Den andel av upphovsrättsliga områdenas totala förädlingsvärde utgör av industriländernas bruttonationalprodukt är cirka tre procent. I Finland sysselsatte dessa områden inklusive distributionskedjan ca tre procent av arbetskraften.

Finlands gällande upphovsrättslag (404/1961) gavs 1961. Ett flertal ändringar har gjorts i lagen sedan den stiftades. Den fristående lagen om rätt till fotografier (405/1961) som gavs samtidigt med upphovsrättslagen upphävdes i samband med den omfattande delreformen 1995. Närmare bestämmelser om tillämpningen av upphovsrättslagen har utfärdats genom upphovsrättsförordningen (574/1995).

Föremål för upphovsrätten är litterära eller konstnärliga verk. För att vara skyddat skall ett verk överstiga den s.k. verkströskeln, dvs. nå upp till verkshöjden. Ett skyddat verk är ett originellt resultat av sitt upphovsmans skapande arbete.

Upphovsrätten ger upphovsmannen både ekonomiska rättigheter och sådana moraliska rättigheter som ansluter sig till hans person. Enligt den grundläggande bestämmelsen om de ekonomiska rättigheterna har upphovsmannen uteslutande rätt att förfoga över

verket när det gäller att framställa exemplar av det och göra det tillgängligt för allmänheten. Framställning av exemplar av ett verk är upptagning och kopiering genom vilken teknisk metod som helst. Som framställning av exemplar av ett verk anses enligt lagen också överföring av ett verk på en anordning genom vilket det kan återges. Att göra ett verk tillgängligt för allmänheten innebär att det framförs och visas offentligt och att exemplar av verket sprids exempelvis genom försäljning, uthyrning eller utlåning. I offentliga framföranden ingår både levande föreställningar och radio- och televisionssändningar.

I upphovsrätten har många inskränkningar gjorts i lagen. Inskränkningarna beror på kulturella och andra viktiga samhälleliga orsaker. Bestämmelserna om inskränkningarna ingår i 2 kap. upphovsrättslagen. I lagen finns också bestämmelser om rättigheternas övergång. Upphovsrätten är i kraft under upphovsmannens livstid och 70 år efter utgången av hans dödsår.

I 5 kap. upphovsrättslagen bestäms om vissa upphovsrätten närstående rättigheter, av vilka de viktigaste är utövande konstnärers, fonogramproducenters, producenters av bildupptagningar och radio- och televisionsföretags rättigheter. De kallas vanligen närstående rättigheter. Skyddsobjekt för de närstående rättigheterna är inte verk utan en annan prestation, t.ex. i fråga om utövande konstnärers verkets framförande, i fråga om fonogramproducenter ljudupptagningen.

Förutom nämnda rättigheter hör i Finland och de övriga nordiska länderna till de närstående rättigheterna det s.k. katalogskyddet. Kataloger, tabeller och andra motsvarande arbeten i vilka en stor mängd uppgifter har sammanställts ges skydd mot kopiering.

Kränkning av upphovsrätten är en straffbar gärning för vilken påföljder kan utdömas enligt 1 § 49 kap. strafflagen (39/1889) eller 7 kap. upphovsrättslagen. För uppsåtlig kränkning i förvärvssyfte, dvs. för brott mot upphovsrätt, döms man till böter eller till fängelse i högst två år. Om vederlag som skall betalas för olovlig användning och om skadeersättning finns särskilda bestämmelser i upphovsrättslagen.

Upphovsrättslagstiftningen tillämpas på skyddsobjekt med ursprung i Finland. Ut-

sträckningen av skyddet till objekt med ursprung i andra länder är reglerat genom internationella konventioner.

Den viktigaste upphovsrättsliga internationella konventionen är Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (FördrS 79/1986). Konventionen utarbetades 1886 och den har reviderats i medeltal vart tjugonde år. Huvudprinciperna i Bernkonventionen är nationell behandling och minimiskydd. Verk med ursprung i andra avtalsstater skall beviljas samma skydd som de egna medborgarnas verk. Till de viktigaste förpliktelseerna i fråga om skydds nivå hör skyldigheten att medge upphovsmännen reproduktionsrätt, dvs. rätten att framställa exemplar, rätten till framförande och rätten till rundradioring. Bernkonventionen förvalts av Världsförbundet för intellektuell egendom, WIPO.

Även beträffande de närliggande rättigheterna har det internationella skyddet reglerats genom mellanstatliga avtal. Den internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (FördrS 56/1983), den s.k. Romkonventionen, utarbetades 1961.

På den av WIPO sammankallade diplomatiska konferensen som avslutades den 20 december 1996 ingicks två nya internationella avtal, WIPO-fördraget om upphovsrätt och WIPO-fördraget om framföranden och fonogram, och därigenom fås det internationella skyddet som skapades genom Bernkonventionen och Romkonventionen att motsvara den teknologiska utvecklingens krav.

Som avslutning på den s.k. Uruguayrundan för GATT, det allmänna tull- och handelsavtalet, ingicks ett avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter, det s.k. TRIPS-avtalet, som infördes i avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (FördrS 5/1995). TRIPS-avtalet innehåller vissa nya viktiga materiella bestämmelser samt bl.a. bestämmelser om verkställigheten av rättigheter och lösningar på mellanstatliga tvister.

Efter att Finland anslutit sig till fördraget om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och efter att ha ändrat sin upphovsrättslagstiftning enligt Europeiska gemenskapens då gällande direktiv om upphovsrätt, utfärdades med stöd av 65 § upphovsrättslagen förordningen om tillämpning i vissa fall av upphovsrättslagen på skydda-

de objekt med ursprung i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (575/1995).

1.2. Skydd för databaser

Allmänt. Samlingar som utgörs av verk, data eller andra element kan omfattas av upphovsrättsligt skydd eller så kan de omfattas av katalogskyddet enligt 49 § upphovsrättslagen.

Upphovsrätt. För att samlingar som innehåller verk eller andra element skall kunna omfattas av upphovsrätten skall de uppfylla de allmänna förutsättningarna för att åtnjuta upphovsrätt. Enbart originella samlingar som är ett resultat av upphovsmannens skapande arbete kan vara ett upphovsrättsligt skyddat verk. Vad gäller samlingar kan den skapande insatsen komma till uttryck särskilt i urvalet och sammanställningen av de element som ingår i samlingen.

Upphovsrätten till en samling gäller själva samlingen men inte de verk eller andra element som utgör dess innehåll. För verk som eventuellt ingår i en samling gäller en egen upphovsrätt. I 5 § upphovsrättslagen finns en särskild bestämmelse om samlingar som består av verk, även kallade "samlingsverk", där ovan sagda princip är fastställd. Enligt bestämmelsen gäller att den som genom att sammanställa verk eller delar av verk åstadkommit ett litterärt eller konstnärligt samlingsverk har upphovsrätt till detta, men hans rätt inskränker icke rätten till de förstnämnda verken.

Även i Bernkonventionen finns en motsvarande bestämmelse om samlingar som utgörs av verk. Artikel 2.5 i konventionen anger att samlingar av litterära eller konstnärliga verk, såsom uppslagsböcker och antologier, vilka med hänsyn till urvalet och dispositionen av innehållet utgör intellektuella skapelser, skyddas såsom sådana, utan att detta inskränker den rätt som tillkommer upphovsmännen till de i samlingarna ingående verken.

En upphovsrättsligt skyddad samling kan tekniskt ha mångahanda former. En samling kan t.ex. vara tryckt i bokform, eller den kan vara upptagen på ett fonogram eller en bildupptagning, en CD-rom, diskett eller i en dators minne.

Exempel på upphovsrättsligt skyddade samlingar som består av verk är encyklopedier och många andra uppslagsböcker, tid-

ningar och tidskrifter, litterära samlingsverk, t.ex. antologier, samt samlingar av datorprogram och många multimedieprodukter. Exempel på samlingar som består av uppgifter eller andra element och som kan åtnjuta upphovsrättsligt skydd är statistikpublikationer, försäljningskataloger och turistbroschyrer.

Upphovsrätten till samlingar som består av verk och andra element tillkommer upphovsmannen som har åstadkommit samlingen. Om två eller fler tillsammans har skapat ett verk utan att deras andelar utgör självständiga verk, tillkommer upphovsrätten dem gemensamt enligt 6 § upphovsrättslagen. Upphovsrätten kan överlåtas till någon annan. Till exempel kan det i arbetsavtal finnas ett villkor enligt vilket upphovsrätten till ett verk som skapas vid utförande av arbetsuppgifterna helt eller delvis övergår på arbetsgivaren.

Särskilt i datamiljöer har en samling av uppgifter börjat kallas databas. Till databasernas centralaste egenskaper hör att de uppgifter som samlats i en databas enkelt och snabbt kan sökas fram med hjälp av systemet. Det är inte nödvändigt att databasen finns i en dators minne eller i någon annan digital upptagning. Databasen kan vara utskrivet eller ursprungligen gjord på papper eller något annat analogiskt underlag eller medium.

I synnerhet på grund av den hela tiden tilltagande ekonomiska betydelsen av produktionen, handeln och användningen av uppgiftssamlingar i digital form har arbetet med att stärka och säkra det upphovsrättsliga skyddet för samlingarna de senaste åren varit föremål för internationella förhandlingar, och frågan har reglerats i nya internationella fördrag.

I artikel 10.2 i TRIPS-avtalet finns en bestämmelse enligt vilken sådana samlingar innehållande uppgifter eller annat material och som är i maskinläsbar eller i annan form ("compilations of data or other material") och som utgående från hur innehållet valts eller sammanställts utgör resultatet av intellektuellt skapande arbete, skyddas som sådana. Skyddet utsträcker sig inte till uppgifterna eller elementen och det inskränker inte på den upphovsrätt som uppgifterna eller elementen eventuellt omfattas av.

Motsvarande bestämmelse togs med i artikel 5 i WIPO-fördraget om upphovsrätt som ingicks i december 1996.

Katalogskydd. Många samlingar som innehåller stora mängder uppgifter och andra element och som det krävs mycket arbete och andra insatser för att åstadkomma är emellertid inte upphovsrättsligt skyddade. Kopiering av dem kan i hög grad skada framställarens ekonomiska intressen. Skyddet av sådana samlingar regleras i upphovsrättslagen genom en särskild bestämmelse. I 49 § upphovsrättslagen sägs att kataloger, tabeller, program och andra dylika arbeten i vilka har sammanställts ett stort antal uppgifter inte utan framställarens samtycke får eftergöras förrän tio år har förflutit efter det år då arbetet utgavs. Skyddstiden upphör dock att gälla senast då 15 år har förflutit efter det år då arbetet framställdes.

Detta s.k. katalogskydd utesluter inte den upphovsrätt som det skyddade arbetet eventuellt omfattas av. Lagen innehåller en uttrycklig bestämmelse enligt vilken det är möjligt att göra upphovsrätten gällande om arbetet eller en del av det omfattas av upphovsrätten.

Katalogskyddet omfattar arbeten där ett stort antal uppgifter är sammanställda. Det enda kriteriet för skyddet är att det finns ett stort antal sammanställda uppgifter. Skyddet är oberoende av kriterierna för ural eller sammanställning av innehåll och eventuellt originalitet. Exempel på föremål för katalogskydd är telefonkataloger, statistik, produktkataloger och tidtabeller. Katalogskyddet kan omfatta även en samling vars innehåll består av upphovsrättsligt skyddade verk eller sådana kataloger som omfattas av katalogskyddet.

Den största delen av databaserna är föremål för katalogskyddet. Utanför detta skydd är bara sådana databaser i vilka har samlats en mängd uppgifter som är mindre än den mängd som bestämmelsen förutsätter.

Också katalogskyddet hänför sig bara till själva katalogen, tabellen eller något annat motsvarande arbete men inte till de uppgifter som sammanställts. Skyddet är ett snävare kopieringsskydd än det skydd upphovsrätten ger. Ett arbete får inte eftergöras utan framställarens samtycke. De enskilda uppgifterna i en katalog får användas fritt i andra sammanhang.

Flera av de bestämmelser i 2 kap. upphovsrättslagen som gäller inskränkningar av upphovsrätten tillämpas enligt hänvisningsbestämmelsen i 49 § 2 mom. på motsvarande sätt på katalogskyddet. Eftersom kata-

logskyddet är ett kopieringsskydd gäller dessa inskränkingsbestämmelser i enlighet med sakens natur kopiering av föremål för katalogskydd.

Rätten tillkommer den som har framställt arbetet. Som framställare betraktas det företag eller den organisation inom vars krets det arbete som omfattas av skyddet producerats. Om framställaren inte är ett företag eller en annan organisation, tillkommer rätten den person som sammanställt arbetet. Rätten enligt bestämmelsen om katalogskydd kan fritt överlåtas.

Enligt 64 § 7 mom. upphovsrättslagen tillämpas bestämmelserna om katalogskydd i lagens 49 § på arbeten som första gången har getts ut i Finland. Skyddet ges oberoende av framställarens nationalitet.

Katalogskyddet är ett särdrag i den nordiska upphovsrättslagstiftningen. En motsvarighet till den finländska bestämmelsen om katalogskydd finns i den isländska, norska, svenska och danska lagen, men inte utanför Norden.

2. Databasdirektivet och därav föranledda ändringar i upphovsrättslagen

2.1. Databasdirektivet

Europaparlamentet och rådet antog den 11 mars 1996 direktivet 96/9/EG om rättsligt skydd för databaser, nedan databasdirektivet.

Parlamentet och rådet konstaterade i inledningen till direktivet att databaser inte är tillräckligt skyddade av gällande lagstiftning i alla medlemsstater. Också där skydd ges, definieras förutsättningarna på olika sätt.

Parlamentet och rådet gjorde bedömningen att sådana olikheter i det rättsliga skyddet för databaser som medlemsstaternas lagstiftning ger, har direkta och negativa återverkningar på den inre marknadens förverkligande och funktion vad gäller databaser. Olikheterna som har en snedvridande inverkan på den inre marknadens funktion och förverkligande bör undanröjas och uppkomsten av nya olikheter bör förhindras.

I inledningen till direktivet konstaterades vidare att upphovsrätt är den lämpligaste formen för att ge upphovsmannen ensamrätt till en databas, men att tilläggsåtgärder emellertid, i frånvaro av enhetliga bestämmelser om otillbörlig konkurrens eller rättspraxis på detta område, är nödvändiga för

att förhindra olovliga utdrag eller olovlig återanvändning av innehållet i en databas.

I inledningen till direktivet betonades ytterligare investeringarnas betydelse. Upprättandet av databaser kräver en betydande insats av mänskliga, tekniska och finansiella resurser, men det är möjligt att till en betydligt lägre kostnad kopiera eller få tillgång till dem än vad det kostar att själv skapa dem. Parlamentet och rådet avslutade den allmänna motiveringen genom att konstatera att en sådan investering i moderna datalagrings- och databehandlingssystem är möjlig inom gemenskapen endast med en stabil och homogen rättslig ordning som skyddar databas-tillverkarnas rättigheter.

Direktivet innehåller förutom inledningen fyra kapitel. Det första kapitlet innehåller bestämmelser om tillämpningsområdet och om begränsningar av tillämpningsområdet. I bestämmelserna finns en definition på begreppet databas. I det andra kapitlet finns bestämmelser om harmonisering av det upphovsrättsliga skyddet för databaser. Det tredje kapitlet innehåller bestämmelser om en ny rätt av sitt eget slag, ett sådant särskilt skydd för databaser som grundar sig på den insats som hänför sig till anskaffningen, granskningen och presentationen av databaser. I det fjärde kapitlet finns direktivets gemensamma bestämmelser om sanktioner, tillämpning av andra bestämmelser, tillämpning i tiden, vissa indispositiva bestämmelser samt slutbestämmelser.

Europeiska gemenskapernas kommission, nedan EG-kommissionen, konstaterade när den 1992 gav sitt förslag om direktivet att den fått inspiration till bestämmelserna om det särskilda skyddet för databaser från den nordiska lagstiftningen.

Finland blev medlem av Europeiska unionen (EU) vid ingången av 1995, när Frankrike innehade ordförandeskapet. EG-kommissionens förslag om skydd för databaser hade redan behandlats intensivt i en arbetsgrupp inom Europeiska unionens råd, nedan rådet, i två och ett halvt år. Många bestämmelser i det dåtida förslaget till direktiv var problematiska för Finland. Många av dessa bestämmelser var problematiska också för Danmark, och för Sverige som blivit medlem i EU samtidigt med Finland. Efter diskussionerna gjordes på många punkter i förslaget ändringar som motsvarade Finlands synpunkter.

När politisk enighet om antagningen av

direktivet nåddes på det möte rådet, som ansvarar för ärenden som gäller den inre marknaden, höll i juni 1995, fanns det fortfarande för Finland problematiska punkter. Eftersom en stor majoritet av medlemsstaterna i EU var för att direktivet skulle antas, röstade den finländska delegationen inte mot direktivet, utan avgav ett yttrande för anteckning i rådets protokoll.

Den finländska delegationens uttalande till protokollet i juni 1995 lyder som följer:

"Finland godkänner och röstar för antagandet av direktivet om rättsligt skydd för databaser. I vissa avseenden har emellertid inte några helt tillfredsställande lösningar uppnåtts för Finlands del.

Först och främst är direktivet inte tillräckligt tydligt vad gäller distinktionen mellan den skyddade databasen och urvalskriterierna eller uppställningen av de områden som ger anledning till skydd av databasen. Finland påpekar att punkterna 15, 27, 35, 38, 39 och 58 i ingressen inte till fullo överensstämmer med innehållet i de relevanta artiklarna i direktivet.

För det andra anser Finland att direktivet borde ha utformats så att det inte utesluter mångfaldigande av elektroniska databaser för privat bruk. Det borde åtminstone ha fastställts att en person som lagenligt förvärvat en elektronisk databas får kopiera denna för att kunna använda den. Detta skulle motsvara den lösning som fastställs i direktivet om rättsligt skydd för datorprogram.

För det tredje skulle Finland föredra att direktivet lämnade parterna en fullständig kontraktsevenlig frihet i alla avseenden.

För det fjärde borde en mer detaljerad definition av de handlingar som begränsas av rätten sui generis ges, särskilt vad gäller utdragen. Slutligen understryker Finland vikten av lagstiftningsåtgärder från Europeiska unionen på databasområdet."

Sverige framförde ett uttalande till protokollet om hur viktigt det är att privat kopiering är tillåten.

Finland hade inte längre möjligheter att få in ändringar i förslaget till direktiv eller att förlänga behandlingen. Direktivet godkändes slutligen den 11 mars 1996 med en betryggande majoritet av medlemsstater i en form som inte till alla delar tillfredsställde Finland.

Direktivet finns i svensk lydelse som bilaga (bilaga 2) till propositionen. Översättningen har utarbetats av rådets översätt-

ningstjänst då det i början av medlemskapet rådde brist på resurser, och den innehåller vissa inexaktheter. Rådets beredning av direktivet skedde i huvudsak på franska och engelska. För att underlätta granskningen av detaljer bifogas direktivet även i engelsk lydelse (bilaga 3).

I det följande granskas bestämmelserna i databasdirektivet artikel för artikel och förslag till nödvändiga ändringar i Finlands upphovsrättslag läggs fram.

2.2. Direktivets bestämmelser och hur de genomförs

KAPITEL I. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1. *Tillämpningsområde.* Enligt punkt 1 i artikeln gäller detta direktiv rättsligt skydd för alla slags databaser. Enligt det ursprungliga förslaget skulle direktivet endast ha avsett databaser i elektronisk form. Detta gav upphov till en omfattande diskussion bland medlemsstaternas företrädare och slutresultatet var just den bestämmelse som finns i denna punkt och punkt 14 i inledningen till direktivet, enligt vilket det skydd som detta direktiv inför bör utsträckas att gälla också databaser i annan än elektronisk form. Finlands upphovsrättslag kan utan problem tillämpas såväl på digitala som på andra former av databaser.

I punkt 2 i artikeln finns en definition på termen databas: "I detta direktiv avses med databas en samling av verk, data eller andra självständiga element som sammanställts på ett systematiskt och metodiskt sätt och som var för sig är tillgänglig genom elektroniska medier eller på något annat sätt."

I inledningen till direktivet finns nyttiga förklaringar till tillämpningsområdet. Där sägs i punkt 17 att "uttrycket databas bör förstås som tillämplig på alla samlingar av litterära, konstnärliga, musikaliska och andra verk eller sådant material som texter, ljud, bilder, siffror, fakta och data." I samma stycke sägs vidare att en upptagning av ett audiovisuellt, filmiskt, litterärt eller musikaliskt verk inte automatiskt hör till detta direktivs tillämpningsområde.

I punkt 19 i inledningen konstateras att normalt skall en samling av flera upptagningar av musikstycken på en CD inte höras till detta direktivs tillämpningsområde både

därför att den i sin egenskap av en samling inte uppfyller villkoren för upphovsrättsligt skydd och därför att den inte utgör en tillräckligt stor investering för att åtnjuta särskilt skydd för databaser enligt artikel 7 i direktivet.

Skydd enligt detta direktiv tillämpas enligt punkt 20 i inledningen också på sådana material, exempelvis ordböcker och indexsystem, som är nödvändiga för att en databas skall fungera och kunna användas.

Direktivets bestämmelser tillämpas bara på databaser som fyller definitionen i artikel 1.2. Den finländska upphovsrättslagen kan likväl tillämpas även på databaser som inte uppfyller alla villkor i definitionen. Direktivet ställer inga hinder i vägen för detta.

I samband med beredningen av Regeringens proposition har man övervägt om ett omnämnande av databaser borde fogas till uppräknningen av olika slag av verk i 1 § upphovsrättslagen. Något sådant förslag har likväl inte tagits med i propositionen. Lagen är även utan ett särskilt omnämnande tillämplig på databaser och andra samlingar som uppfyller de allmänna villkoren för att skydd skall åtnjutas. Uppräknningen i lagens 1 § är inte uttömmande, utan ger exempel.

I samband med beredningen av Regeringens proposition har man också övervägt om en definition av databas skulle tas i lagen. Det har inte ansetts vara nödvändigt. I upphovsrättslagen har inte heller andra verksamhetskategorier definierats. Förankringen av de nu föreslagna ändringarna till databasdirektivet medför en tillräcklig tolkningseffekt.

I punkt 3 i artikeln finns en bestämmelse enligt vilken skydd enligt detta direktiv inte tillämpas på sådana datorprogram som används då en databas som är tillgänglig genom elektroniska medier tillverkas eller används. Bestämmelsen ger inte anledning till någon lagändring.

Artikel 2. *Begränsningar av tillämpningsområdet.* Enligt artikeln påverkar detta direktiv inte tillämpningen av Europeiska gemenskapens bestämmelser angående rättsligt skydd av datorprogram, uthyrnings- och utlåningsrättigheter samt vissa närstående rättigheter inom området för intellektuell egendom samt skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter. Detta är sådant som det redan tidigare utfärdats direktiv om. Bestämmelserna i artikel 2 inverkar inte på de nationella bestämmelser som enligt direktivet skall utfärdas.

KAPITEL II. UPPHOVSRÄTT

Artikel 3. *Skyddsföremålet.* Bestämmelserna i punkt 1 i artikeln slår fast att skydd enligt detta direktiv omfattar databaser som på grund av innehållets urval eller sammanställning utgör originella intellektuella skapelser. Syftet med bestämmelsen är att harmonisera grunden för när upphovsrättsligt skydd skall beviljas i sådana medlemsstater i EU där skydd har beviljats på andra grunder än originalitet. Detta framgår av den uttryckliga bestämmelsen enligt vilken andra kriterier inte får tillämpas för att besluta om upphovsrättsligt skydd skall ges.

I punkt 2 i artikeln bestäms att det upphovsrättsliga skydd som genom direktivet ges databaser inte täcker deras innehåll och inte påverkar tillämpningen av de rättigheter som har sagda innehåll som föremål.

Principerna i denna artikel följer gällande upphovsrättsliga lagstiftning i Finland.

Artikel 4. *Upphovsman till en databas.* Artikeln handlar om upphovsmannaskap. Artikeln ger inte anledning att ändra upphovsrättslagen. Lagens 1 och 6 § stämmer överens med den inledande delen av artikel 4.1 och med 4.3. Senare hälften av artikel 4.1 och artikel 4.2 berör inte Finland.

Artikel 4 i EG-kommissionens förslag till databasdirektiv innehöll en bestämmelse om att de ekonomiska rättigheter som hänförs till en databas som skapats i ett anställningsförhållande övergår till arbetsgivaren. Bestämmelsen slopades likväl i det slutliga direktivet och frågan lämnades till medlemsstaternas prövning.

Artikel 5. *Inskränkningar i förfogandet över verket.* I punkterna a—d i artikeln räknas upp de ensamrätter som ingår i upphovsrätten till databasen. Upphovsmannen skall enligt direktivet ha rätt att bestämma om provisorisk eller varaktig kopiering av databasen i sin helhet eller delvis, översättning av databasen, bearbetning, arrangering eller annan transformation, spridning av kopior av databasen till allmänheten, förmedling till allmänheten samt offentlig förevisning och offentligt framförande. Upphovsmannen skall enligt punkt e dessutom ha motsvarande rättigheter till översättningar, bearbetningar, arrangemang eller andra transformationer av databasen.

Enligt 2 § 1 mom. upphovsrättslagen innefattar upphovsrätt uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exem-

plar därav och genom att göra det tillgängligt för allmänheten, i ursprungligt eller ändrat skick, i översättning eller bearbetning, i annan litteratur- eller konststart eller i annan teknik. Enligt paragrafens 2 mom. anses såsom framställning även att verket överförs på anordning, genom vilken det kan återgivvas. Enligt paragrafens 3 mom. görs verket tillgängligt för allmänheten då det framförs offentligt eller då exemplar därav utbjudes till försäljning, uthyrning eller utlåning eller på annat sätt sprids till allmänheten eller visas offentligt. Paragraf 2 i upphovsrättslagen uppfyller kriterierna för ensamrätt i artikel 5 i direktivet.

Bestämmelserna i punkt c, som gäller spridningsrätt, i artikel 5 inkluderar också bestämmelser om konsumtion av spridningsrätten vid återförsäljning inom Europeiska gemenskapen. När ett exemplar av databasen första gången inom gemenskapen förts i handeln av rättsinnehavaren, eller med hans medgivande, konsumeras hans rätt att kontrollera återförsäljningen av detta exemplar inom gemenskapen. Bestämmelserna i 19 § 1 mom. upphovsrättslagen har den verkan som denna punkt i direktivet förutsätter. Enligt denna bestämmelse leder försäljning eller annan varaktig överlåtelse av exemplar av verk var helst det sker med upphovsmannens samtycke till att rätten till återförsäljning i Finland konsumeras.

Databasdirektivets bestämmelse om konsumtion av rätt till återförsäljning har i fråga om villkoren för när rätten konsumeras formulerats på samma sätt som punkt c i artikel 4 i rådets direktiv om rättsligt skydd för datorprogram (91/250/EEG, det s.k. datorprogramdirektivet).

Artikel 6. *Undantag från inskränkningarna i förfogandet över verket.* Artikeln innehåller bestämmelser om inskränkningar i den ensamrätt som tillkommer upphovsmannen.

I punkt 1 i artikeln finns bestämmelser om den behöriga användarens (lawful user) rättigheter att utan tillstånd av upphovsmannen förfoga över verket inom ramen för ensamrätten, om förfogandet är nödvändigt för tillgång till innehållet i databasen eller för ett normalt utnyttjande av den. En bestämmelse i enlighet med denna bestämmelse i direktivet föreslås ingå som ett nytt 4 mom. i upphovsrättslagens 25 j § som innehåller motsvarande specialbestämmelser om datorprogram. På samma gång föreslås att databaser nämns i paragrafens rubrik.

Artikel 5.1 i datorprogramdirektivet innehåller bestämmelser, motsvarande bestämmelserna i artikel 6.1 i databasdirektivet, om de åtgärder som den person som lagligen förvärvat datorprogrammet (lawful acquirer) kan vidta utan rättsinnehavarens tillstånd för att kunna använda programmet i överensstämmelse med dess avsedda ändamål. Såsom en person som lagligen förvärvat datorprogrammet anses den som t.ex. genom att köpa, hyra eller låna lagligen har fått programmet i sin besittning. En bestämmelse motsvarande denna bestämmelse i direktivet finns i 25 j § 1 mom. upphovsrättslagen.

Behörig användare av en databas kan anses vara den som har rätt att använda en databas. I enlighet med detta används i det föreslagna 25 j § 4 mom. uttrycket "den som har rätt att använda en databas". Rätt att använda databasen har den som genom ett avtal har fått användningsrätt av upphovsmannen. Avtalet måste inte vara uttryckligt, utan även en tyst överenskommelse eller ett medgivande är tillräckligt. För sådana databasers vidkommande som med upphovsmannens tillstånd är mångfaldigade och utspridda eller placerade på nät och som finns att få på marknaden kan man anta att upphovsmannen samtyckt till att den som innehar databasen också får använda den.

Enligt ovan framförda tolkning är skillnaderna, oberoende av olikheterna i lagens och det aktuella förslagens uttryck, i möjligheterna att i datamaskinens minne göra en sådan kopia av en skyddad databas eller ett skyddat datorprogram som krävs t.ex. för användning obetydliga. Skillnaderna i uttrycken beror på de uttryckliga och klara skillnaderna i respektive direktiv.

I slutet av artikel 6.1 finns en bestämmelse enligt vilken den behörige användaren får bruka endast den del av databasen till vilken han har rätt att använda. Denna bestämmelse föranleder inget behov till ändringar i lagen enär den gäller en fråga som är även eljest klar.

Artikel 6.1 i databasdirektivet utgör enligt artikel 15 tvingande rätt: upphovsmannen och den som använder databasen kan inte komma överens på annat sätt. I lagens 25 j § 4 mom., som efter tillägget av det nya 4 mom. blir 5 mom., föreslås sådana ändringar att kravet enligt artikel 15 uppfylls.

I punkt 2 i artikeln finns bestämmelser som tillåter vissa inskränkningar i rättighe-

terna enligt artikel 5, under förutsättning att de är förenliga med dessa bestämmelser. Medlemsstaterna kan bestämma om inskränkningar enligt punkterna a—d av rättigheter i följande fall: a) vid framställning för enskilt bruk av en icke-elektronisk databas, b) vid bruk uteslutande för åskådliggörande i undervisning eller vetenskaplig forskning med angivande av källan, och i den omfattning som berättigas av det eftersträvade icke-kommersiella syftet, c) vid användning i den allmänna säkerhetens intresse eller för ett administrativt eller rättsligt förfarande, eller d) vid sådana inskränkningar av upphovsrätten som av tradition godkänts i medlemsstaternas nationella lagstiftning, dock utan att inskränka på tillämpningen av bestämmelserna i punkt a, b och c.

Det bör observeras att punkt a gäller enbart kopiering medan de övriga punkterna i princip gäller alla rättigheter som ingår i upphovsrätten.

Av bestämmelserna i punkt 2 i artikeln är det bara punkt a som förutsätter en ändring av lagen. Beträffande de övriga punkterna kan i korthet följande konstateras. Bestämmelserna om användning av verk bl.a. för behov i undervisning och vetenskaplig forskning i 13 § och 14 § 1 mom. upphovsrättslagen baserar sig på avtalslicenssystemet vilket inte innebär en total i punkt b tillåten inskränkning av rättigheter. Dessutom tillämpas enligt 54 a § inte lagens bestämmelser om undervisningsverksamhet på undervisningsverksamhet som utövas i förvärvsyfte. Lagens 25 d § 2 mom. om användning av ett verk när rättsvärden och den allmänna säkerheten så kräver är en klart snävare inskränkning av rättigheter än den som tillåts i artikel 6.2.c. Alla andra sådana bestämmelser i Finlands upphovsrättslag som inskränker upphovsrätten, och som kan tillämpas också på databaser, hör till de enligt punkt d av tradition tillåtna inskränkningarna i den nationella lagen.

Artikel 6.2.a om kopiering för enskilt syfte har analyserats särskilt grundligt i förhandlingar som förts av de nordiska ministerier som svarar för upphovsrättsliga frågor. Den tolkning av punkten som kommit att omfattas är att det i den nationella lagstiftningen inte enligt direktivet kan tillåtas att digitala kopior för enskilt bruk framställs av databaser i digital form. De uppgifter som finns tillgängliga om diskussionerna mellan medlemsstaternas representanter då direktivet

bereddes stöder denna tolkning. Tolkningen är också såtillvida motiverad att man på detta sätt inskränker närmast bara på den för rättsinnehavarna av databaser problematiska snabba, enkla och exakta digitala kopieringen.

I enlighet med artikel 6.2.a i direktivet föreslås att det i upphovsrättslagens 12 § 4 mom. om enskild kopiering införs en bestämmelse om att bestämmelserna i paragrafen inte skall gälla då exemplar i maskinläsbar form framställs av databaser i sådan form.

Det är i detta sammanhang skäl att hänvisa till punkt 35 i direktivets inledande avsnitt där det konstateras att en lista över undantag från inskränkningarna i förfogandet över verket bör upprättas med beaktande av att den upphovsrätt som avses i detta direktiv endast gäller på urvalet eller sammanställningen av det material som ingår i en databas. I sagda punkt konstateras vidare att medlemsstaterna bör ha rätt att bestämma om sådana undantag i vissa fall. Denna rätt bör emellertid utnyttjas i enlighet med Bernkonventionen och undantagen skall gälla databasens struktur.

Databasens "struktur" — "urval" eller "sammanställning" — konstateras vara föremål för upphovsrättsligt skydd också i punkterna 15, 27, 38, 39 och 58 i inledningen. Detta grundar sig sannolikt på ett tekniskt fel i beredningen av direktivet. I artiklarna slopades under rådets behandling det som nämdes om att rätten omfattar urvalet och sammanställningen av innehållet i databasen. Urvalet eller sammanställningen är kriterier för att skydd skall fås, men kan inte som sådana utgöra föremål för skydd. I artikel 2.1 i direktivet finns en riktig tolkning av artikel 2.5 i Bernkonventionen enligt vilken samlingar vilka med hänsyn till urvalet och dispositionen av innehållet utgör intellektuella skapelser, skyddas såsom sådana.

Det upphovsrättsliga skyddet för databaser omfattar databaser, samlingar, som skyddas på grund av sitt originella urval eller sin originella sammanställning. Upphovsrätten till en databas sträcker sig emellertid inte, såsom ovan i olika sammanhang har framförts, till de verk, data eller andra element som utgör databasens innehåll. Skydds föremålet för databasdirektivets bestämmelser om upphovsrätt är alltså synnerligen abstrakt.

De bestämmelser som inskränker upphovs-

rätten kan tillämpas på databaser bara då hela databasen eller en större del kopieras eller används. De abstrakta föremål som omfattas av upphovsrättsligt skydd för databaser är svåra, om inte omöjliga, att kopiera eller på annat sätt använda utan att man på samma gång kopierar eller använder databasens innehåll.

Om databasens innehåll utgörs av element som inte omfattas av upphovsrätt, upphovsrätten närstående rättighet eller annan rättighet, får innehållet användas fritt. Om däremot innehållet omfattas av något sådant skydd, skall kopiering av databasens innehåll granskas i skenet av denna rätt. Det är då inte längre fråga om upphovsrättsligt skydd för databaser och eventuella inskränkningar i det.

I artikel 6.3 i direktivet finns en bestämmelse som begränsar tolkningen av artikel 6 och där man tillämpar två av de tre inskränkande kriterier som finns i Bernkonventionens artikel 9.2 om kopieringsrätt. En motsvarande bestämmelse ingår också i artikel 13 i TRIPS-avtalet som binder Finland. Bestämmelsen i direktivet medför inget behov av en lagändring.

KAPITEL III. RÄTT AV SITT EGET SLAG

Artikel 7. *Rättighetens föremål.* Artikeln innehåller de mest centrala bestämmelserna om det nya europeiska särskilda skydd som direktivet ger databaser, rätten av sitt eget slag.

I punkt 1 i artikeln finns de grundläggande bestämmelserna om den nya rätten och enligt dem skall medlemsstaterna tillerkänna en databasproducent rätten att förbjuda utdrag och/eller återanvändning av en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del av databasen. Detta gäller databaser med ett innehåll som har förutsatt en kvantitets- eller kvalitetsmässigt väsentlig insats för att kunna anskaffas, granskas eller presenteras.

I punkt 2 i artikeln definieras utdrag ("extraction") och återanvändning ("re-utilization").

Med utdrag avses en varaktig eller tillfällig överflyttning av hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas till ett annat medium, oberoende av på vilket sätt och i vilken form detta sker.

Med återanvändning avses det när hela eller en väsentlig del av innehållet i en data-

bas på något sätt görs tillgängligt för allmänheten genom spridning av exemplar, uthyrning, on-line överföring eller överföring i någon annan form.

Som en fortsättning av definitionen på återanvändning har tagits med en bestämmelse om konsumtion av återförsäljningsrätten. Bestämmelsen följer noggrant bestämmelser i artikel 5.c i direktivet. Här hänvisas till vad som tidigare i propositionen har sagts om denna punkt i direktivet.

För att en databas skall bli föremål för särskilt skydd enligt direktivet bör anskaffningen, granskningen eller presentationen av innehållet ha krävt en kvantitativt och/eller kvalitativt sett ansenlig insats. Enligt punkt 40 i direktivets inledning kan insatsen bestå i att pengar och/eller tid och energi lagts ned på projektet.

Enligt både det ovan anförda och den definition som finns i direktivet är s.k. "rådata" allmänt inte föremål för det särskilda skyddet enligt direktivet. Till exempel data som har samlats med hjälp av fjärranalyssatelliter eller meteorologiska observatiossystem, genetisk information som har förvandlats till en datafil eller sådan bild- och ljudinformation som produceras av en digital kamera och mikrofon är inte skyddade som sådana. De består inte av "självständiga element" utan representerar ting som finns i naturen i ett givet förhållande till varandra. Det kan också ifrågasättas om sådana datafiler kan anses vara "samlingar" enligt direktivets definition.

Skyddet sträcker sig överhuvudtaget inte till sådana delar av databasen som inte kvalitativt och/eller kvantitativt sett är väsentliga. Dylika delar av databasen får kopieras och användas oberoende av direktivets bestämmelser.

Skyddet omfattar sålunda inte heller enskilda uppgifter.

För att bestämmelserna i punkt 1 och 2 i artikeln skall kunna göras gällande föreslås att 49 § 1 mom. upphovsrättslagen ändras så att skyddsföremålen enligt det nuvarande katalogskyddet fortfarande skyddas. Samtidigt föreslås att skyddet skall föreskrivas gälla föremål enligt artikel 7 i direktivet. Det föreslås ytterligare att rättigheterna enligt 49 § 1 mom. formuleras på samma sätt som upphovsmannens rättigheter i lagens 2 § 1 mom. Rätten att framställa exemplar och att göra exemplar tillgängliga för allmänheten täcker både utdragsrätten och återan-

vändningsrätten enligt artikel 7.

Bestämmelsen om konsumtion av återförsäljningsrätten i fortsättning av definitionen på återanvändning föreslås bli genomförd genom en nedan framlagd hänvisning till bestämmelserna om inskränkningar av upphovsrätten.

De föreslagna ändringarna betyder inte bara att rättigheterna utökas, utan också att jämfört med det nuvarande katalogskyddet även sådana kataloger, tabeller och andra arbeten där man inte har sammanställt ett stort antal data, men som det krävt ansevärd insatser för att åstadkomma, blir skyddade. Å andra sidan kommer det bland skydds-föremålen i de bestämmelser som justeras utgående från det gällande katalogskyddet alltjämt att finnas också sådana arbeten som inte är databaser enligt definitionen i direktivet, men som sammanställts av ett stort antal data.

Det är adekvat att de rättigheter som medges i lagen med tanke på skyddsföremålen för det reviderade katalogskyddet och det nya särskilda skyddet är så enhetliga som möjligt.

Enligt andra stycket i 2 punkten i artikeln utgör offentlig utlåning inte utdrag eller återanvändning. Inskränkningarna i rätten att till allmänheten låna ut föremål som skyddas enligt 49 § upphovsrättslagen regleras genom de hänvisningsbestämmelser som tagits in i lagen.

Bestämmelserna i punkt 4 i artikeln innehåller principen om att rätt enligt artikel 7.1 i direktivet och en eventuell upphovsrätt som databasen omfattas av tillämpas oberoende av varandra. Rätten tillämpas dessutom oberoende av om databasens innehåll omfattas av upphovsrätt eller andra rättigheter. Särskilt skydd för databaser inskränker inte på rättigheter som databasens innehåll omfattas av. Dessa principer motsvarar den allmänna tolkningen och tillämpningen av den finska upphovsrätten och lagstiftningen om upphovsrätten närstående rättigheter.

Enligt punkt 5 i artikeln är sådan återkommande och systematiskt utdrag och återanvändning av oväsentliga delar av databasens innehåll som skulle leda till motstridigheter med den normala användningen av databasen eller som oskäligt kunde skada de berättigade förmåner som framställaren av databasen har, inte tillåten. Om användningen av oväsentliga delar av databasens innehåll totalt sett leder till att en väsentlig del an-

vänds, måste rättsinnehavarens samtycke erhållas för detta.

Artikel 8. *Den behörige användarens rättigheter och skyldigheter.* Punkt 1 i artikeln påminner om artikel 6.1 om upphovsrätt. Skillnaden är likväl den att artikel 6.1 tillåter att den behöriga användaren utan upphovsmannens medgivande vidtar alla de åtgärder som är nödvändiga för att databasen skall kunna användas. Bestämmelserna i artikel 8.1 stärker bara den i artikel 7 annars också klara principen om att databasens framställare inte kan hindra en behörig användare från att kopiera och återanvända oväsentliga delar av en offentliggjord databas för vilket ändamål som helst.

I andra meningen i punkt 1 i artikeln finns en bestämmelse enligt vilken bestämmelserna i punkten skall tillämpas bara på den del av databasen som den behöriga användaren har tillstånd att kopiera eller återanvända. Att denna bestämmelse ingår i direktivet är svårt att förstå i skenet av att rätten enligt artikel 7 inte utsträcker sig till oväsentliga delar av databasen.

Enligt artikel 15 är bestämmelserna i artikel 8 tvingande. Denna bestämmelse är meningsfull bara beträffande artikel 8.1 första meningen, och endast om detta finns det anledning att föreslå bestämmelser. I enlighet med detta och i sak i överensstämmelse med förslaget i 25 j § 5 mom. föreslås att det i det nya 4 mom. i 49 § tas in en bestämmelse om att det avtalsvillkor genom vilket framställaren av det offentliggjorda arbetet hindrar arbetets behöriga användare från att använda en oväsentlig del av det eller inskränker i sådan användning skall sakna verkan.

Det moment som föreslås utgöra ett nytt 4 mom. i 49 § gäller bara sådana avtal som ingås av den som framställt ett enligt paragrafen skyddat arbete eller den som tagit emot överföringen från honom. På basis av den ensamrätt som föreskrivs i 49 § kan framställaren eller mottagaren av en överföring från honom inte göra inskränkningar i den lagliga användarens bruk av arbetets oväsentliga delar. I övrigt råder avtalsfrihet.

I propositionen föreslås att direktivets indispositiva bestämmelser om friheten att använda oväsentliga delar av offentliggjorda databaser skall tillämpas både på föremål som omfattas av katalogskyddet enligt 49 § 1 mom. punkten 1 och föremål för särskilt skydd för databaser enligt punkt 2.

I direktivet finns ingen bestämmelse enligt vilken den behöriga användaren fick kopiera en hel databas som är föremål för särskilt skydd enligt artikel 7 för att få tillgång till dess innehåll eller för att använda det på normalt sätt. Det är svårt att exakt bedöma vad en behörig användare kan tillåtas göra åt en databas. Beträffande uttrycket "behörig användare" hänvisas till vad som ovan konstaterats i fråga om artikel 6.

Bestämmelsen i punkt 2 i artikeln motsvarar bestämmelsen i artikel 6.3 och ger inte anledning till några lagändringar.

Enligt punkt 3 i artikeln får en användare av en databas som gjorts tillgänglig för allmänheten inte skada intressen hos innehavarna av rättigheterna till de verk som ingår i databasen eller till de föremål som ingår i databasen och som skyddas av närstående rättigheter. Om detta finns i upphovsrättslagen allmänna bestämmelser som gäller både upphovsrätten och de närstående rättigheterna.

Artikel 9. *Undantag från rätt av sitt eget slag.* Artikeln innehåller bestämmelser om undantag från särskilt skydd för databaser. Bestämmelserna i punkterna a—c motsvarar noga bestämmelserna i artikel 6.2. a—c om upphovsrättsligt skyddade databaser. Enligt bestämmelsen kan medlemsstaterna föreskriva om inskränkningar i det särskilda skyddet för databaser.

I samband med beredningen av direktivet fördes när det behandlades i rådet en omfattande diskussion om de inskränkningar av rättigheterna som skulle tillåtas. Som ett resultat av diskussionen infördes i direktivets inledning punkt 52 om särskilt skydd för databaser. Enligt detta uttalande bör medlemsstater som har sådana bestämmelser som kan jämföras med det särskilda skyddet för databaser kunna behålla, när de gäller den nya rätten, de undantag som traditionellt är fastslagna i lagstiftningen.

I propositionen föreslås att de inskränkningar som är tillämpliga på katalogskyddet som gäller enligt 49 § i upphovsrättslagen utsträcks till det nya särskilda skyddet för databaser. Eftersom dessa rättigheter samtidigt formuleras så att de motsvarar upphovsrätten enligt lagens 2 § och även katalogskyddet utvidgas till att gälla också olika sätt att göra tillgänglig för allmänheten, föreslås på samma gång att de traditionellt godkända inskränkningar som gäller upphovsrättsligt skyddade databaser ut-

sträcks även till rättigheterna enligt 49 § som den föreslås bli ändrad. Förslagen har införts i 49 § 3 mom.

Förslaget är av teknisk natur och föranleder huvudsakligen av att katalogskyddet hittills bara har varit en skyddsform som riktat sig mot kopiering. Det har endast omfattat de traditionellt godkända inskränkningar av upphovsrätten som gällt kopiering.

Artikel 10. *Skyddstid.* Punkterna 1 och 2 i artikeln om särskilt skydd för databaser föranleder vissa ändringar i 49 § upphovsrättslagen. Skyddstiden enligt punkt 1 börjar räknas från den tidpunkt då databasen fullbordas. Skyddstiden upphör när 15 år flutit sedan den 1 januari året efter det år då databasen fullbordades. Om en databas görs tillgänglig för allmänheten före utgången av denna period fortsätter skyddstiden enligt punkt 2 till 15 år efter den 1 januari året efter det år då databasen för första gången gjordes tillgänglig för allmänheten.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om skyddstid enligt direktivet skall tillämpas både på föremål enligt 49 § 1 mom. 1 punkten för katalogskydd och på föremål enligt 2 punkten för särskilt skydd för databaser. Bestämmelserna om skyddstid föreslås bli införda i det nya 2 mom. i 49 §. Det föreslås att de skrivs så som är vedertaget i det finska upphovsrättssystemet.

I punkt 3 i artikeln finns bestämmelser om att då det på basis av väsentliga ändringar i databasens innehåll kan anses att det är frågan om en ny kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig investering, så kan databasen som uppkommit på grund av denna investering ges en egen skyddstid. Detta följer redan av grundbestämmelserna om särskilt skydd för databaser. Det är inte nödvändigt att införa några särskilda bestämmelser om frågan i upphovsrättslagen.

Artikel 11. *Innehavare av rätt av sitt eget slag.* I artikeln bestäms om utsträckningskriterierna för internationell tillämpning av det direktivenliga särskilda skyddet för databaser. Det särskilda skyddet enligt direktivet skall beviljas personer som är medborgare i någon medlemsstat i EU eller som är stadigvarande bosatt i en sådan stat, och företag som har sitt säte i en av EUs medlemsstater. Om förläggningsgrunden ges relativt noggranna detaljerade bestämmelser i artikel 11.2.

Eftersom bestämmelserna om tillämpningsområde grundar sig på medborgarskap eller

motsvarande kriterium följer av artikel 4 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att motsvarande behandling också skall ges personer och företag som har motsvarande anknytning till en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Ett förslag till bestämmelser enligt artikel 11 har införts i 64 § 7 mom. upphovsrättslagen.

KAPITEL IV. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 12. *Sanktioner.* Enligt artikel 12 skall medlemsstaterna föreskriva ändamålsenliga sanktioner mot intrång i sådana rättigheter som avses i direktivet. Bestämmelsen i direktivet ger inte upphov till någon lagändring. Om sanktionssystemet för brott mot upphovsrätten och om åtgärder för att trygga den finns täckande bestämmelser i upphovsrättslagen och i den allmänna lagstiftning om dessa frågor som tillämpas även vid brott mot upphovsrätten.

Artikel 13. *Den fortsatta tillämpningen av andra bestämmelser.* Enligt artikeln inverkar bestämmelserna i databasdirektivet inte på andra bestämmelser som särskilt gäller upphovsrätt, närstående rättigheter eller andra rättigheter eller skyldigheter angående data, verk eller andra i databasen införda element, patent, varumärken, mönster eller modeller, skydd av nationella kulturskatter, kartellrätt och otillbörlig konkurrens, affärshemligheter, säkerhet, sekretess, skydd av personuppgifter och privatliv, tillgång till allmänna handlingar eller avtalsrätt. Bestämmelsen föranleder inga lagändringar.

Artikel 14. *Tillämpning i tiden.* De bestämmelser som artikeln förutsätter om tillämpning i tiden ingår i de föreslagna ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna.

Artikel 15. *Vissa indispositiva bestämmelser.* Förslagen, enligt artikeln, om vissa bestämmelsers indispositet ingår i de föreslagna 25 j § 5 mom. och 49 § 4 mom.

Artikel 16. *Slutbestämmelser.* Enligt artikel 16.1 som innehåller direktivets slutbestämmelser skall medlemsstaterna införa de lagar och andra författningar och förvaltningsbestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1998. Ett förslag om detta ingår i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsernas första moment.

2.3. Databaser som skapats i ett arbetsförhållande

EG-kommissionens förslag till direktiv om skydd för databaser (COM(92) 24 final — SYN 393) innehöll ett förslag om att upphovsrätt till en databas skall överföras vid anställningsförhållanden. Enligt artikel 3.4 i förslaget till direktiv skulle arbetsgivaren ensam ha haft rätt att bestämma om alla ekonomiska rättigheter till en databas, om databasen hade skapats av en arbetstagare när han eller hon utfört sina arbetsuppgifter eller enligt anvisningar av arbetsgivaren. Denna bestämmelse skulle ha tillämpats, om man inte hade kommit överens om annat.

Bestämmelsen om att rättigheterna till databaser som skapats i ett anställningsförhållande övergår i anställningsförhållandet slopades under behandlingen i rådets arbetsgrupp. I inledningen till det antagna direktivet infördes en punkt enligt vilken medlemsstaterna självständigt beslutar om vilket system som skall tillämpas på databaser som skapats i någon annans tjänst. I punkt 29 i inledningen sägs dessutom: "Följaktligen hindrar ingenting i detta direktiv medlemsstaterna från att i sin lagstiftning bestämma att om en databas är utvecklad av en arbetstagare i tjänsten eller enligt arbetsgivarens anvisningar, arbetsgivaren ensam är berättigad till att utöva alla de ekonomiska rättigheter som är knutna till den bas som utvecklats, med mindre än att annat är avtalat."

En bestämmelse motsvarande den som fanns i förslaget till databasdirektiv finns i artikel 2.3 i direktivet från 1991 om rättsligt skydd för datorprogram. I 40 b § upphovsrättslagen har införts bestämmelser som förutsätts av datorprogramdirektivet om att ifall upphovsrätten till ett datorprogram eller ett verk med direkt anknytning till det har skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande, så övergår upphovsrätten till datorprogrammet och verket på arbetsgivaren. Bestämmelserna tillämpas om inte annat har avtalats mellan parterna. I paragrafens 2 mom. har utgående från finsk etablerad nationell praxis införts bestämmelser enligt vilka bestämmelserna om övergång av rättigheter inte tillämpas på datorprogram eller verk med direkt anknytning till dem skapade av en upphovsman som utför självständigt arbete inom undervisning eller forskning vid en högskola.

I föreliggande regeringsproposition har inkluderats ett förslag till bestämmelse om

att upphovsrätten till en databas som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande övergår från arbetstagaren till arbetsgivaren. Till grund för förslaget ligger följande vägande omständigheter.

Datorprogram och databaser är i många hänseenden liknande produkter. I framställningen av båda deltar i många fall en större eller mindre grupp människor som står i arbetsförhållande till det producerande företaget eller annat slag av organisation. De har ofta anställts för att göra datorprogram eller databaser som det hör till företagets eller organisationens affärsverksamhet eller annan verksamhet att framställa. Det är motiverat att frågan om rättsinnehavare till datorprogram och databaser ordnas på enhetligt sätt i lagstiftningen.

Samma databas omfattas i många fall av upphovsrätt och rätt enligt 49 §, som föreslås bli ändrad, i upphovsrättslagen. Enligt de gällande bestämmelserna tillkommer upphovsrätten till en databas under alla omständigheter ursprungligen den fysiska person som är upphovsman till databasverket. Upphovsrätten kan enligt överenskommelse övergå till arbetsgivaren eller någon annan som den överförs på. Rättigheterna till en både enligt den nuvarande och den föreslagna ändrade 49 § skyddad databas tillkommer däremot redan från början det företaget eller den organisationen, som anses vara databasens framställare.

En situation där samma databas omfattas av upphovsrätt och av rätt enligt lagens 49 § vilka ursprungligen är i olika händer är egendomlig. Starka skäl talar för att skyddet för upphovsrättsligt skyddade databaser som åstadkommit i ett arbets- eller tjänsteförhållande och databaser som skyddas enligt lagens 49 § ordnas på likartad sätt i framtiden. Den upphovsrätt som en databas omfattas av överförs då med stöd av lagen eller tillkommer enligt lagens 49 § arbetsgivaren, om inte annat är avtalat.

Bestämmelsen om databaser som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande angår särskilt sådana verk som företag och andra organisationer har speciella behov av att använda. Databaserna produceras för kommersiell spridning och för annat yrkesmässigt bruk. Upphovsmäns och andra rättsinnehavares intressen koncentreras på verk och andra skyddsobjekt som eventuellt utgör innehåll i databaser. På dessa tillämpas den föreslagna bestämmelsen inte.

Bestämmelsen om överföring av upphovsrätten till databaser skapade i ett arbets- eller tjänsteförhållande föreslås bli införd i upphovsrättslagen i 40 b § det nya 3 mom. om övergång av rättigheterna till datorprogram och verk som är direkt anknutna till dem. Bestämmelserna i paragrafens 1 och 2 mom. om sådana datorprogram och verk med direkt anknytning till dem som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande skall enligt förslaget tillämpas på motsvarande sätt på databaser som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande.

Förslaget gäller enbart överföring av rättigheter som själva databasen omfattas av. Det gäller inte verk som ansluter sig till databasen. Som ovan har anförts tillämpas den föreslagna bestämmelsen inte på verk eller andra skyddsobjekt som eventuellt utgör innehåll i en databas.

Den nu föreslagna bestämmelsen om databaser som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande är ett undantag från den upphovsrättsliga grundprincipen där utgångspunkten är att upphovsmannen har rätt att bestämma över sitt verk. Undantaget är skarpt begränsat och dess föremål är en enskild verkskategori för vars del den föreslagna särregleringen är motiverad.

Frågan om en allmän reglering av överföringen av upphovsrätten till verk som har skapats i arbets- eller tjänsteförhållanden har tidigare utretts i Finland. Regeringen formulerade år 1994 sin ställning i denna fråga i regeringens proposition om ändring av upphovsrättslagen (RP 287/1994 rd, s. 11—12). I propositionen konstaterades att om utvecklingen i branschen inte leder till en väsentligt förändrad situation, finns det ingen avsikt att vidta några åtgärder i detta hänseende i Finland.

På upphovsrättens område har det inte skett sådana förändringar att det skulle finnas skäl att överväga en allmän reglering av upphovsrätten inom anställningsförhållanden. Det är dock skäl att betona att man mellan parterna bör förhandla och komma överens om villkoren för utnyttjandet av skyddat material. Också den nu föreslagna regleringen är dispositiv: detta innebär att parterna alltid kan sluta avtal om saken.

Det föreslås att till mellanrubriken före paragrafen fogas ett omnämnande av databaser.

I den nuvarande lagens 49 § 2 mom. finns en hänvisningsbestämmelse enligt vilken

40 b § skall tillämpas på motsvarande sätt på skyddsföremål enligt 49 §. Det föreslås att hänvisningsbestämmelsen skall slopas för att tolkningsoklarheter skall undvikas. Den föreslagna ändringen har ingen verkan på den rättsliga situationen eftersom rättigheterna enligt 49 § uppstår direkt hos framställaren.

2.4. Behovet av särskilda övergångsbestämmelser

Det föreslås enligt databasdirektivet att upphovsrättslagen skall omfatta en ny form av skydd för databaser. Enligt direktivets bestämmelser om tillämpning i tiden och skyddstid kommer detta nya skydd att täcka sådana material vars skyddstid har upphört enligt 49 § upphovsrättslagen, och material som aldrig varit skyddat. På samma gång utvidgas de rättigheter som ges av katalogskyddet enligt 49 § upphovsrättslagen från att ha gällt kopieringsskydd till att täcka även tillgängliggörande för allmänheten. Det är skäl att i propositionen ta med förslag till övergångsbestämmelser som skyddar användarens ställning och ekonomiska insats i situationer där användningen inleddes medan materialet ännu var fritt. Förslagen ingår i 5 och 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna. De motsvarar i sak bestämmelserna i 4 och 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i den lag om ändring av upphovsrättslagen (1654/1995) som trädde i kraft den 1 januari 1996. Denna lag innehöll ändringar till följd av rådets direktiv 93/98/EG om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter.

3. Beredningen av propositionen

Förslaget till de ändringar i upphovsrättslagen som förutsätts av databasdirektivet har beretts av upphovsrättskommissionen, tillsatt av undervisningsministeriet. Kommissionen har bl.a. till uppgift att bereda de nationella lagändringar och andra åtgärder som den europeiska integrationen föranleder.

Kommissionen publicerade den 3 september 1997 ett utkast till regeringsproposition.

Undervisningsministeriet sände utkastet till denna regeringsproposition på remiss till de centrala organisationer, institutioner och myndigheter vars verksamhet berörs av databasdirektivet. Ett skriftligt utlåtande gavs av

justitieministeriet, trafikministeriet, handels- och industriministeriet, Centralhandelskammaren, Tidskrifternas förbund rf, Finlands Svenska författareförening rf, Grafiska industrins förbund rf, Upphovsrättsföreningen för utövande artister och ljudupptagningsproducenter Gramex rf, MTV Ab, Sanoma Osakeyhtiö, Tidningarnas Förbund rf, Finlands Journalistförbund rf, Finlands Kabel-tv-förbund rf, Finlands författarförbund rf, Finlands Förlagsförening rf, Finska musikförlagsföreningen rf, Finlands Musikerförbund rf, Finlands Tekniska Förlagsförening rf, Finlands Vetenskapliga Bibliotekssamfund, Suomen tietokirjailijat ry, Finlands skiv- och videoproducenter SVP rf, Finlands tonsättares internationella upphovsrättsbyrå Teosto rf, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf, Finska Dataförbundet rf, IT-Tjänsteförbundet TIPAL rf, Konstnärernas på det visuella området upphovsrättsförening Kuvasto rf, Rundradion Ab respektive Arbetsgruppen för upphovsrättsliga frågor inom biblioteksbranschen.

Alla remissinstanser ansåg att propositionsutkastet och de lösningar som det omfattade i huvudsak gick i rätt riktning. I vissa utlåtanden framfördes förslaget att i lagen ta in en definition på databas för att underlätta tillämpningen. I en del utlåtanden föreslotts att enskild kopiering av databaser i sin helhet borde förbjudas. Några utlåtanden innehöll ett förslag om att man i fråga om konsumtionen av rätten att sprida databaser skulle omfatta principen om regional konsumtion.

Finlands journalistförbund rf och Finlands Musikerförbund rf ansåg i sina utlåtanden att presumtionsbestämmelsen om databaser som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande borde strykas i propositionen. Den föreslagna presumtionsbestämmelsen till fördel för arbetsgivaren ansågs motiverad av de organisationer som företrädde tidnings- och tidskriftspressen, bokförlagsverksamheten och fonogramproduktionen samt av televisionsbolagen, Finlands Vetenskapliga Bibliotekssamfund rf, Centralhandelskammaren, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf samt handels- och industriministeriet. Finlands Musikerförbund rf förde fram att hänvisningen till 40 b § i den gällande upphovsrättslagens 49 § 2 mom. skulle strykas, eftersom rätten enligt 49 § uppstår direkt hos framställaren. Hänvisningen orsakar onödig osäkerhet.

Justitieministeriet förde i sitt utlåtande fram att man borde överväga att i upphovsrättsliga frågor ordna den ställning medborgarna i medlemsstaterna i EU har på ett sätt som passar bättre till bestämmelserna i fördraget om upprättande av gemenskapen än genom förordningar som ges med stöd av 65 § upphovsrättslagen. Justitieministeriet förde därtill fram att det i propositionen borde tas in ett förslag till ändring av strafflagens 49 kap.1 §.

Databasdirektivet, hur det skall tolkas och hur den nationella lagstiftningen bör ändras enligt direktivet har granskats vid flera överläggningar mellan de nordiska departement som ansvarar för upphovsrättsliga ärenden. De nordiska ländernas tolkning av direktivets regler är i huvudsak enhetlig och de lagändringar som föreslagits eller planerats i enlighet med tolkningen går i samma riktning.

EG-kommissionen ordnade den 28 maj

1997 ett möte för representanter från medlemsstaterna där tolkningar av direktivet och aktuella nationella lagändringar i olika medlemsstater granskades. Finland var företrätt på mötet och de ståndpunkter som kom fram på mötet har uppmärksamrats när propositionen utarbetades.

4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

De föreslagna ändringarna gäller den rättsliga ställning som databasernas upphovsmän och producenter och databasernas användare har.

Verkningarna av de föreslagna ändringarna är i huvudsak privatekonomiska.

Förslaget har stats- och kommunalekonomiska verkningar till den del statliga myndigheter eller kommuner producerar eller använder databaser.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Upphovsrättslagen

12 §. I 12 § 4 mom. föreslås att det läggs till en inskränkning enligt vilken det för privat bruk inte får framställas exemplar i maskinläsbar form av databaser i maskinläsbar form. Bestämmelsen inskränker på kopiering för enskilt bruk i digital form av databaser i digital form. Att framställa exemplar för enskilt bruk av andra slags databaser är däremot möjligt. Ordalydelsen i artikel 6.2.a i direktivet utgör heller inget hinder för att man av en databas i digital form tar en pappersutskrift för enskilt bruk eller av en databas i icke-digital form framställer exemplar i digital form. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 2.2. i samband med artikel 6 i direktivet.

25 j §. Det föreslås att det som nytt 4 mom. införs en bestämmelse enligt vilken den som har rätt att använda en databas får framställa exemplar av den och vidta även alla andra åtgärder som är nödvändiga för att få tillgång till databasens innehåll och för att kunna använda det på normalt sätt. Bestämmelsen föranleds av artikel 6.1 i databasdirektivet.

Lagens 5 mom. skall motsvara gällande 4 mom., dock ändrad så att även ett avtal som inskränker bruket enligt 4 mom. av en databas är ogiltigt. Genom bestämmelsen görs artikel 15 i databasdirektivet gällande.

40 b §. Som ett nytt 3 mom. i paragrafen föreslås att det införs en sådan hänvisning till 1 mom. enligt vilken upphovsrätten till databaser som skapats vid fullgörandet av uppgifter som följer av ett arbets- eller tjänsteförhållande övergår till arbetsgivaren. Genom en hänvisning till 2 mom. inskränks dessutom övergången av rättigheterna till arbetsgivaren i sådana fall då databasen skapats av en självständigt verkande upphovsman i undervisnings- och forskningsarbetet vid en högskola. Enligt lagens 27 § 3 mom. tillämpas paragrafen bara om inte något annat har avtalats.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 2.3. i den allmänna motiveringen.

49 §. Paragrafens bestämmelse om det s.k. katalogskyddet föreslås bli ändrad så att den

inkluderar bestämmelserna om särskilt skydd för databaser enligt artikel 7—10 i databasdirektivet. Innehållet i dessa artiklar har behandlats i avsnitt 2.2. i den allmänna motiveringen. Det nuvarande katalogskyddet för nationell tillämpning i 49 § 1 mom. föreslås med små ändringar bli infört som punkt 1 i 1 mom.

Det föreslås att det i paragrafens 1 mom. 2 punkt skall föreskrivas att det särskilda skydd för databaser som avses i databasdirektivet utsträcks till databaser med ett sådant innehåll som det krävs en betydande insats för att anskaffa, granska eller presentera. Denna definition som framförs i artikel 7 har behandlats i avsnitt 2.2. i den allmänna motiveringen.

Skyddet såväl för arbeten som åtnjuter traditionellt katalogskydd och för databaser som får särskilt skydd för databaser skall enligt den föreslagna bestämmelsen utsträckas till framställning av exemplar och tillgängliggörande för allmänheten. Uttrycken i den föreslagna bestämmelsen bör tolkas på samma sätt som 2 § upphovsrättslagen. Skyddet föreslås sträcka sig både till arbetets hela innehåll och till en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del.

I det nya 2 mom. föreslås bestämmelser om skyddstiden som enligt förslaget skall vara 15 år från det arbetet blev färdigt såväl för kataloger som databaser med särskilt skydd. Enligt direktivets artikel 10.2 föreslås dessutom att det i momentet föreskrivs att skyddstiden för ett sådant arbete som gjorts tillgängligt för allmänheten före utgången av denna 15 års period räknas från det år då arbetet första gången gjordes tillgängligt för allmänheten.

Paragrafens 3 mom., som innehåller hänvisningar till bestämmelser som skall tillämpas, motsvarar gällande. Förutom att de hänvisningar som skall ingå i bestämmelsen ses över, föreslås särskilt att det införs hänvisningar till vissa grundläggande bestämmelser i lagens 1 kap. och till de bestämmelser i 2 kap. som gäller rätten att göra verk tillgängliga för allmänheten.

Efter de föreslagna ändringarna tillämpas samma inskränkningar på både upphovsrätten till databaser och på katalogskyddet samt på det särskilda skyddet för databaser.

I propositionen föreslås att hänvisningen till 40 b § som för närvarande är i 2 mom. skall slopas som onödig. Bestämmelsen i fråga gäller övergången av upphovsrätten till datorprogram som skapats i ett arbets- eller tjänsteförhållande.

Enligt hänvisningarna i den gällande lagens 49 § 2 mom. skall följande bestämmelser i upphovsrättslagen tillämpas på de kataloger som avses i bestämmelsen:

- 9 §: lagar och förfordningar samt myndighets eller annat offentligt organs beslut utanför upphovsrätten

- 12 § 1 och 2 mom.: framställning, egen eller erhållen i uppdrag, av exemplar för enskilt bruk

- 13 §: avtalslicens för fotokopiering

- 14 § 1 mom.: avtalslicens för bandning av radio- och televisionutsändningar inom undervisningsverksamhet

- 14 § 3 mom.: framställning av exemplar för studentexamen

- 16 §: framställning av exemplar på arkiv, bibliotek och museer

- 22 §: citat

- 25 c §: återgivning av offentliga anföranden

- 25 d §: handlingars offentlighet och rättsvärden.

Enligt hänvisningarna i det föreslagna 49 § 3 mom. skall, förutom de hänvisningar som tidigare funnits i 49 § 2 mom., följande bestämmelser i upphovsrättslagen tillämpas på skyddsföremål enligt 49 § 1 mom.:

- 2 § 2 och 3 mom.: definition på framställa exemplar, göra arbeten tillgängliga för allmänheten och framföra offentligt

- 8 §: definition på offentliggöra och utgiva

- 11 § 2 mom.: angivande av källan vid återgivning

- 12 § 4 mom.: förbud att framställa eller låta framställa maskinläsbara exemplar för enskilt bruk av databaser i maskinläsbar form

- 15 §: framställning av exemplar vid vissa inrättningar

- 17 §: framställning av exemplar för handikappade

- 18 §: samlingsverk som används vid undervisning

- 19 § 1 och 2 mom.: spridning av exemplar

- 25 b §: återgivning av dagshändelser

- 25 f §: avtalslicens för radio- och televisionutsändningar

- 25 g §: efemära bandningar och referensbandningar samt bandningar av radio och televisionutsändningar för sammanslutningars interna informationsbruk

- 25 h §: avtalslicens för vidareändring av verk som ingår i radio- och televisionutsändningar

- 25 i §: avtalslicens för simultan vidareändring

- 25 j §: 4 och 5 mom.: åtgärder som möjliggörs av rätten att använda en databas och som inte kan inskränkas genom avtal

- 26 §: bestämmelse om avtalslicens.

Enligt det 4 mom. som föreslås ingå i paragrafen är ett sådant avtalsvillkor genom vilket den som framställt ett sådant offentliggjort arbete som avses i 1 mom. hindrar eller begränsar den behöriga användarens möjlighet att använda katalogen eller databasen på önskat sätt ogiltigt.

56 a §: Genom en ändring av paragrafens 2 mom. föreslås att tillämpningsområdet för momentet om eliminering av straffbarhet för handlingar skall utvidgas så att det inte vore straffbart att för enskilt bruk framställa några få exemplar i maskinläsbar form av en utgiven databas i maskinläsbar form. Det föreslås att också databaser i maskinläsbar form av vilka exemplar har sålts eller på annat sätt varaktigt överlåtits med upphovsmannens eller framställarens tillstånd skall jämställas med utgivna databaser.

Det föreslås att man i bestämmelsen sålunda genomför en sådan likartad eliminering av straffbarhet för handlingar som skedde i samband med riksdagsbehandlingen av 56 a § (lag 418/1993) och som gällde straffbarhet för kopiering av datorprogram. Utgående från kulturutskottets betänkande ändrade riksdagen då lagförslaget så att det inte är straffbart att framställa för enskilt bruk av några få exemplar av ett datorprogramverk i maskinläsbar form som utgivits.

64 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillämpningsområdet för det skydd som de närstående rättigheterna ger. Det föreslås att de justeringar som ändringen av 49 § föranleder görs i paragrafens 7 mom. om tillämpning av 49 §. Bestämmelserna om nationellt katalogskydd i 49 § 1 mom.1 punkten alltså skall tillämpas på arbeten som första gången har getts ut i Finland. Enligt förslaget ges skyddet sålunda oberoende av vilken nationalitet den som framställt arbetet har.

Bestämmelserna om särskilt skydd för da-

tabaser i 49 § 1 mom. 2 punkten föreslås bli tillämplade på arbeten vars framställare är medborgare i en EES-stat eller varaktigt bor i en sådan stat. Även sådana databaser vars framställare är ett bolag bildat inom EES-området eller en näringsidkare som är medborgare i en EES-stat och som har sin hemort, centralförvaltning eller sitt huvudsakliga verksamhetsställe i en EES-stat, skall enligt förslaget med stöd av den föreslagna bestämmelsen skyddas i Finland. Enligt förslaget skall bolag eller näringsidkare som endast har hemort, centralförvaltning eller sitt huvudsakliga verksamhetsställe på EES-området dessutom ha faktiska och fortlöpande förbindelser till ekonomin i en EES-stat. Direktivets bestämmelser om tillämpningsområde ingår i databasdirektivet i artikel 11, vars innehåll har behandlats i avsnitt 2.2. i den allmänna motiveringen.

1.2. 49 kap. strafflagen

1 §. *Upphovsrättsbrott*. Det föreslås att 49 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten strafflagen och 2 mom. i samma paragraf, som innehåller bestämmelser om upphovsrättsbrott ändras i överensstämmelse med att det särskilda skyddet för databaser fogas till 49 § upphovsrättslagen.

2. Ikraftträdande

Enligt artikel 16.1 i databasdirektivet skall EUs medlemsstater införa de lagar, förordningar och förvaltningsbestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1998. I enlighet med detta föreslås de föreslagna lagarna träda i kraft den 31 december 1997.

I 2 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna föreslås en bestämmelse om att lagen skall tillämpas också på sådana verk som skapats innan den föreslagna lagen trätt i kraft, och på sådana skydds-föremål som avses i 49 § som framställts före ikraftträdandet. Detta motsvarar bestämmelsen i artikel 14.1 i direktivet och normal praxis inom upphovsrättslagstiftningen, dvs. att en ändrad lag tillämpas på alla verk och andra skydds-föremål som är skyddade då lagen träder i kraft och på därefter skapade verk och andra skydds-föremål.

Enligt 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelserna föreslås sådana skydds-föremål som avses i 49 § och som framställts efter den

31 december 1982 vara skyddade till den 1 januari 2013. Detta motsvarar artikel 14.3 och 14.5 i databasdirektivet. Enligt förslaget skall skyddstiden både för katalogskyddet enligt 49 § och det föreslagna nya särskilda skyddet, under övergångsperioden ordnas på ett enhetligt sätt enligt denna övergångsbestämmelse.

Enligt 4 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna skall den gällande lagen tillämpas på handlingar som företagits innan den föreslagna lagen trätt i kraft. På tidigare utförda handlingar tillämpas sålunda då gällande lag. Enligt den föreslagna lagen kan det t.ex. inte framföras några krav i fråga om sådan användning av sådana i 49 § avsedda databaser som skett innan den föreslagna lagen har trätt i kraft och databasen kunde förfogas fritt. Genom den föreslagna lagen skulle man inte heller ingripa i avtal som ingåtts eller rättigheter som förvärvats medan den nuvarande lagen varit i kraft och under då rådande omständigheter. På tidigare avtal tillämpas den lag som varit gällande då respektive avtal ingåtts. Bestämmelserna i 4 mom. i övergångsbestämmelserna motsvarar artikel 14.4 i databasdirektivet.

I 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna föreslås bli föreskrivet att sådana i 49 § avsedda exemplar som är föremål för skydd och som har framställts innan den föreslagna lagen har trätt i kraft och enligt då gällande bestämmelser, alljämt får spridas och visas offentligt. I momentet föreslås dessutom bli föreskrivet att 19 § 2 mom. upphovsrättslagen dock tillämpas enligt hänvisningsbestämmelsen i det föreslagna 49 § 3 mom. också på exemplar av skyddade föremål som framställts innan den föreslagna lagen trätt i kraft. Rätten att bestämma över uthyrning av exemplar av databaser skall alltså gälla också i fråga om exemplar som framställt innan den nya lagen trätt i kraft.

Första meningen i 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna föreslås föreskriva om fall där någon innan den föreslagna lagen trätt i kraft har framställt exemplar av skyddade föremål som avses i 49 § eller gjort ett sådant tillgängligt för allmänheten på ett sätt som krävt väsentliga åtgärder och på detta sätt börjat använda ett sådant skyddat föremål vars skydd hade upphört eller som inte var skyddat innan den föreslagna lagens ikraftträdande. I momentets andra mening föreslås bli föreskrivet att bestäm-

melserna i första meningen också gäller den som vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av ett skyddat föremål eller för att göra det tillgängligt för allmänheten.

I dessa fall får enligt förslaget den som framställer exemplar av skyddade föremål, eller gör ett sådant tillgängligt för allmänheten, utan hinder av den föreslagna lagen slutföra det inledda bruket eller inleda en förberedd användning och slutföra den i normal och med tanke på användningen nödvändig utsträckning fram till utgången av 1999.

Bestämmelserna i 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna är med undantag av övergångstiden i tillämpliga delar identiska med 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i lagen den 22 december 1995 om ändring av upphovsrättslagen (1654/1995) som trädde i kraft den 1 januari 1996. Lagen innehöll de ändringar som föranleddes av rådets direktiv om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter. Motiveringarna till 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i sagda ändring av upphovsrättslagen är på motsvarande sätt i tillämpliga delar lämplig för tolkningen av 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i den föreslagna lagen.

Eftersom den lag som nu föreslås gäller bara ett slags verk och bara två andra särskilda slag av skyddade föremål, föreslås att övergångstiden är två år. Detta ansluter till de ekonomiska specialbehoven i fråga om skyddet för databaser: databaser föråldras snabbt och deras kommersiella livstid är

kort. För att avsikten med direktivet skall kunna genomföras bör de som önskar utnyttja skyddet kommersiellt ges möjlighet därtill.

Den ovan nämnda lag som förlängde skyddstiderna gällde i princip alla slags verk och hade synnerligen omfattande verkningar. Riksdagen förlängde den i lagen föreslagna övergångstiden från fyra och ett halvt år till sex år, dvs. till 1 januari 2003. Förslaget i föreliggande proposition om databaser svarar mot de praktiska behoven i fråga om utgivning av databaser och tryggar ställningen för dem som har börjat använda ett material medan det var fritt.

Exemplar som framställts enligt bestämmelsen både i första respektive andra meningen i 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna föreslås enligt den uttryckliga bestämmelsen i momentet fortfarande få spridas och visas offentligt. De får enligt förslaget spridas fritt även efter den 1 januari 2000.

I 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen föreslås dessutom bli föreskrivet att bestämmelserna i 19 § 2 mom. upphovsrättslagen dock enligt hänvisningsbestämmelsen i 49 § 3 mom. skall tillämpas även på sådana exemplar av skyddade föremål som framställs enligt 6 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna. Rätten att bestämma om uthyrning av databaser gäller alltså också för exemplar av dem.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av upphovsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i upphovsrättslagen av den 8 juli 1961 (404/1961) 12 § 4 mom., 25 j § 4 mom. och mellanrubriken före 25 j §, mellanrubriken före 40 a §, 49 §, 56 a § 2 mom. och 64 § 7 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 12 § 4 mom., 25 j § 4 mom. och mellanrubriken före 25 j §, mellanrubriken före 40 a § samt 64 § 7 mom. i lag 446/1995, 49 § i sistnämnda lag och i lag 34/1991 och 56 a § 2 mom. i lag 418/1993, samt

fogas till 25 j §, sådan den lyder i nämnda lag 446/1995, ett nytt 5 mom. och till 40 b §, sådan den lyder i nämnda lagar 34/1991 och 418/1993, ett nytt 3 mom. som följer:

12 §

Denna paragraf gäller inte datorprogram i maskinläsbar form, framställning av maskinläsbara exemplar av databaser i maskinläsbar form eller utförande av byggnadsverk.

Specialbestämmelser om datorprogram och databaser

25 j §

Den som har rätt att använda en databas får framställa exemplar av databasen och vidta alla de åtgärder som är nödvändiga för tillgång till innehållet i databasen och för en normal användning av den.

Avtalsvillkor som inskränker användning enligt 2—4 mom. är ogiltiga.

Datorprogram och databaser

40 b §

Vad som i 1 och 2 mom. bestäms om datorprogram tillämpas på motsvarande sätt på databaser som skapats vid utförande av arbetsuppgifter som följer av ett arbetsförhållande eller ett tjänsteförhållande.

49 §

Den som har framställt

1) en katalog, en tabell, ett program eller ett annat dylikt arbete där ett stort antal uppgifter har sammanställts, eller

2) en databas vars innehåll är sådant att

det har krävts en väsentlig insats för att anskaffa, granska eller presentera det,

har uteslutande rätt att förfoga över arbetets hela innehåll eller över en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del av det genom att framställa exemplar och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt 1 mom. gäller tills 15 år har förflutit efter det år då arbetet blev färdigt eller, om arbetet gjordes tillgängligt för allmänheten innan utgången av denna period, 15 år från det år då arbetet första gången gjordes tillgängligt för allmänheten.

Beträffande arbeten som avses i 1 mom. skall 2 § 2 och 3 mom., 8 och 9 §, 11 § 2 mom., 12 § 1, 2 och 4 mom., 13 §, 14 § 1 och 3 mom., 15—18 §, 19 § 1 och 2 mom., 22, 25 b—25 d, 25 f—25 i §, 25 j § 4 och 5 mom. samt 26 § tillämpas på motsvarande sätt. Om ett sådant arbete eller en del därav är föremål för upphovsrätt, kan denna rätt göras gällande.

Ett avtalsvillkor genom vilket den som framställt ett sådant offentliggjort arbete som avses i 1 mom. hindrar en behörig användare från att använda en kvalitativt eller kvantitativt sett oväsentlig del av innehållet för något som helst ändamål eller begränsar sådan användning är ogiltigt.

56 a §

Som upphovsrättsförseelse betraktas dock inte framställning för enskilt bruk av några få exemplar av ett datorprogram eller en databas i maskinläsbar form som utgivits eller varav exemplar har sålts eller annars

varaktigt överlåtits med samtycke av upphovsmannen eller den som framställt databasen.

64 §

Vad 49 § 1 mom. 1 punkten föreskriver tillämpas på arbeten som första gången har utgivits i Finland. Vad 49 § 1 mom. 2 punkten föreskriver tillämpas på arbeten som har framställts av någon som är medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller någon som varaktigt bor i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vad 49 § 1 mom. 2 punkten föreskriver tillämpas också på arbeten som har framställts av ett sådant företag eller en sådan näringsidkare som har grundats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin hemort, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Om ett sådant företag eller en sådan näringsidkare har endast hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, tillämpas 49 § 1 mom. 2 punkten bara om verksamheten har verklig och fortlöpande förbindelsen till ekonomin i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den .

Lagen tillämpas också på verk som har skapats innan lagen träder i kraft, och på sådana i 49 § avsedda skyddsföremål som har framställts innan lagen träder i kraft.

Skyddsföremål som avses i 49 § och som har framställts efter den 31 december 1982 är skyddade till den 1 januari 2013.

På åtgärder som vidtagits samt på rättigheter som förvärvats och på avtal som ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Exemplar av skyddsföremål som avses i 49 § och som innan denna lag träder i kraft har framställts enligt då gällande bestämmelser före lagens ikraftträdande får alltjämt spridas och visas offentligt. Upphovsrättslagens 19 § 2 mom. tillämpas dock enligt 49 § 3 mom. i denna lag även på exemplar av skyddsföremål som har framställts före denna lags ikraftträdande.

Den som före denna lags ikraftträdande, genom att framställa exemplar av ett sådant i 49 § avsett skyddsföremål som inte varit skyddat före ikraftträdandet, eller genom att göra sådant tillgängligt för allmänheten på ett sådant sätt som krävt avsevärda åtgärder, har börjat nyttja ett sådant skyddat föremål får utan hinder av bestämmelserna i lagen slutföra det påbörjade nyttjandet i sedvanlig och med tanke på användningen behövlig omfattning fram till utgången av 1999. Vad som ovan bestäms om slutförande av påbörjat nyttjande gäller även den som under motsvarande förhållanden har vidtagit avsevärda åtgärder för att framställa exemplar av ett skyddsföremål eller för att göra det tillgängligt för allmänheten. Exemplar som har framställts med stöd av dessa bestämmelser får alltjämt spridas och visas offentligt. På dem tillämpas dock bestämmelserna i 19 § 2 mom. enligt 49 § 3 mom.

2.

Lag

om ändring av 49 kap. 1 § strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 49 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten
och 2 mom., sådana de lyder i lag 1010/1995, som följer:

49 kap.

Om kränkning av vissa immateriella rättigheter

1 §

Upphovsrättsbrott

Den som i förvärvssyfte i strid med upphovsrättslagen (404/61) och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, gör intrång i någon annans rätt till

6) en katalog, en tabell, ett program eller något annat sådant i upphovsrättslagen åsyftat arbete vari en stor mängd uppgifter har sammanställts eller en databas vars innehåll är sådant att det har krävt en väsentlig insats för att anskaffa, granska eller presentera det,

För upphovsrättsbrott döms också den som i förvärvssyfte, och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, för spridning till allmänheten för in i landet ett utomlands framställt eller eftergjort exemplar av i 1 mom. avsedda verk eller fotografiska bilder, grammofonskivor eller andra anordningar på vilka tagits upp ljud eller rörliga bilder, eller kataloger, tabeller, program eller andra sådana arbeten i vilka en stor mängd uppgifter har sammanställts, eller databaser vars innehåll är sådant att det har krävts en väsentlig insats att anskaffa, granska eller presentera det, om han vet att framställningen eller eftergörandet har skett under sådana omständigheter att detta, om det skett i Finland, hade varit straffbart enligt 1 mom. eller 56 a § upphovsrättslagen.

Denna lag träder i kraft den .

Helsingfors den 17 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Claes Andersson*

1.

Lag**om ändring av upphovsrättslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i upphovsrättslagen av den 8 juli 1961 (404/1961) 12 § 4 mom., 25 j § 4 mom. och mellanrubriken före 25 j §, mellanrubriken före 40 a §, 49 §, 56 a § 2 mom. och 64 § 7 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 12 § 4 mom., 25 j § 4 mom. och mellanrubriken före 25 j §, mellanrubriken före 40 a § samt 64 § 7 mom. i lag 446/1995, 49 § i sistnämnda lag och i lag 34/1991 och 56 a § 2 mom. i lag 418/1993, samt

fogas till 25 j §, sådan den lyder i nämnda lag 446/1995, ett nytt 5 mom. och till 40 b §, sådan den lyder i nämnda lagar 34/1991 och 418/1993, ett nytt 3 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

12 §

Denna paragraf gäller inte datorprogram i maskinläsbar form eller utförande av byggnadsverk.

Denna paragraf gäller inte datorprogram i maskinläsbar form, *framställning av maskinläsbara exemplar av databaser i maskinläsbar form* eller utförande av byggnadsverk.

*Specialstadganden om datorprogram**Specialbestämmelser om datorprogram och databaser*

25 j §

Avtalsvillkor som inskränker användningen av ett datorprogram enligt 2 och 3 mom. är ogiltiga.

Den som har rätt att använda en databas får framställa exemplar av databasen och vidta alla de åtgärder som är nödvändiga för tillgång till innehållet i databasen och för en normal användning av den.

Avtalsvillkor som inskränker användning enligt 2—4 mom. är ogiltiga.

*Datorprogram**Datorprogram och databaser*

40 b §

Vad som bestäms om datorprogram tillämpas på motsvarande sätt på databaser som skapats vid utförande av arbetsuppgifter som följer av ett arbetsförhållande eller ett tjänsteförhållande.

Gällande lydelse

49 §

Kataloger, tabeller, program och andra dylika arbeten i vilka har sammanställts ett stort antal uppgifter får inte utan framställarens samtycke eftergöras förrän tio år har förflutit efter det år då arbetet utgavs. Skyddstiden upphör dock att gälla senast då 15 år har förflutit efter det år då arbetet framställdes.

Beträffande arbeten som avses i 1 mom. skall 9 §, 12 § 1 och 2 mom., 13 §, 14 § 1 och 3 mom. samt 16, 22, 25 c, 25 d och 40 b §§ tillämpas på motsvarande sätt. Om ett sådant arbete eller en del därav är föremål för upphovsrätt, kan denna rätt göras gällande.

Föreslagen lydelse

49 §

Den som har framställt

1) en katalog, en tabell, ett program eller ett annat dylikt arbete där ett stort antal uppgifter har sammanställts, eller

2) en databas vars innehåll är sådant att det har krävts en väsentlig insats för att anskaffa, granska eller presentera det,

har uteslutande rätt att förfoga över arbetets hela innehåll eller över en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del av det genom att framställa exemplar och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt 1 mom. gäller tills 15 år har förflutit efter det år då arbetet blev färdigt eller, om arbetet gjordes tillgängligt för allmänheten innan utgången av denna period, 15 år från det år då arbetet första gången gjordes tillgängligt för allmänheten.

Beträffande arbeten som avses i 1 mom. skall 2 § 2 och 3 mom., 8 och 9 §, 11 § 2 mom., 12 § 1, 2 och 4 mom., 13 §, 14 § 1 och 3 mom., 15—18 §, 19 § 1 och 2 mom., 22, 25 b—25 d, 25 f—25 i §, 25 j § 4 och 5 mom. samt 26 § tillämpas på motsvarande sätt. Om ett sådant arbete eller en del därav är föremål för upphovsrätt, kan denna rätt göras gällande.

Ett avtalsvillkor genom vilket den som framställt ett sådant offentliggjort arbete som avses i 1 mom. hindrar en behörig användare från att använda en kvalitativt eller kvantitativt sett oväsentlig del av innehållet för något som helst ändamål eller begränsar sådan användning är ogiltigt.

56 a §

Som upphovsrättsförsäelse betraktas dock inte framställning för enskilt bruk av några få exemplar av ett datorprogramverk i maskinläsbar form som utgivits eller varav exemplar har sålts eller annars varaktigt överlåtits med upphovsmannens samtycke.

Som upphovsrättsförsäelse betraktas dock inte framställning för enskilt bruk av några få exemplar av ett datorprogram eller en databas i maskinläsbar form som utgivits eller varav exemplar har sålts eller annars varaktigt överlåtits med samtycke av upphovsmannen eller den som framställt databasen.

64 §

Vad 49 § stadgar tillämpas på arbeten som första gången har utgivits i Finland.

Vad 49 § 1 mom. 1 punkten föreskriver tillämpas på arbeten som första gången har utgivits i Finland. Vad 49 § 1 mom. 2 punkten föreskriver tillämpas på arbeten som har

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

framställt av någon som är medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller någon som varaktigt bor i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vad 49 § 1 mom. 2 punkten föreskriver tillämpas också på arbeten som har framställts av ett sådant företag eller en sådan näringsidkare som har grundats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin hemort, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhetsort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Om ett sådant företag eller en sådan näringsidkare har endast hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, tillämpas 49 § 1 mom. 2 punkten bara om verksamheten har verklig och fortlöpande förbindelsen till ekonomin i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den

Lagen tillämpas också på verk som har skapats innan lagen träder i kraft, och på sådana i 49 § avsedda skyddsföremål som har framställts innan lagen träder i kraft.

Skyddsföremål som avses i 49 § och som har framställts efter den 31 december 1982 är skyddade till den 1 januari 2013.

På åtgärder som vidtagits samt på rättigheter som förvärvats och på avtal som ingåtts innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Exemplar av skyddsföremål som avses i 49 § och som innan denna lag träder i kraft har framställts enligt då gällande bestämmelser före lagens ikraftträdande får alltjämt spridas och visas offentligt. Upphovsrättslagens 19 § 2 mom. tillämpas dock enligt 49 § 3 mom. i denna lag även på exemplar av skyddsföremål som har framställts före denna lags ikraftträdande.

Den som före denna lags ikraftträdande, genom att framställa exemplar av ett sådant i 49 § avsett skyddsföremål som inte varit skyddat före ikraftträdandet, eller genom att göra sådant tillgängligt för allmänheten på ett sådant sätt som krävt avsevärda åtgärder, har börjat nyttja ett sådant skyddat föremål får utan hinder av bestämmelserna i lagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

slutföra det påbörjade nyttjandet i sedvanlig och med tanke på användningen behövlig omfattning fram till utgången av 1999. Vad som ovan bestäms om slutförande av påbörjat nyttjande gäller även den som under motsvarande förhållanden har vidtagit avsevärda åtgärder för att framställa exemplar av ett skyddsföremål eller för att göra det tillgängligt för allmänheten. Exemplar som har framställts med stöd av dessa bestämmelser får alljämt spridas och visas offentligt. På dem tillämpas dock bestämmelserna i 19 § 2 mom. enligt 49 § 3 mom.

2.

Lag

om ändring av 49 kap. 1 § strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 49 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten och 2 mom., sådana de lyder i lag 1010/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

49 kap.

Om kränkning av vissa immateriella rättigheter

1 §

1 §

Upphovsrättsbrott

Upphovsrättsbrott

Den som i förvärvssyfte i strid med upphovsrättslagen (404/61) och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, gör intrång i någon annans rätt till

Den som i förvärvssyfte i strid med upphovsrättslagen (404/61) och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, gör intrång i någon annans rätt till

6) en katalog, en tabell, ett program eller något annat sådant i upphovsrättslagen åsyftat arbete vari en stor mängd uppgifter har sammanställts eller

6) en katalog, en tabell, ett program eller något annat sådant i upphovsrättslagen åsyftat arbete vari en stor mängd uppgifter har sammanställts eller en databas vars innehåll är sådant att det har krävt en väsentlig insats för att anskaffa, granska eller presentera det, eller

Gällande lydelse

För upphovsrättsbrott döms också den som i förvärvssyfte, och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, för spridning till allmänheten för in i landet ett utomlands framställt eller eftergjort exemplar av i 1 mom. avsedda verk eller fotografiska bilder, grammofonskivor eller andra anordningar på vilka tagits upp ljud eller rörliga bilder, eller kataloger, tabeller, program eller andra sådana arbeten i vilka en stor mängd uppgifter har sammanställts, om han vet att framställningen eller eftergörandet har skett under sådana omständigheter att detta, om det skett i Finland, hade varit straffbart enligt 1 mom. eller 56 a § upphovsrättslagen.

Föreslagen lydelse

För upphovsrättsbrott döms också den som i förvärvssyfte, och så att gärningen är ägnad att åsamka innehavaren av den kränkta rätten betydande men eller skada, för spridning till allmänheten för in i landet ett utomlands framställt eller eftergjort exemplar av i 1 mom. avsedda verk eller fotografiska bilder, grammofonskivor eller andra anordningar på vilka tagits upp ljud eller rörliga bilder, eller kataloger, tabeller, program eller andra sådana arbeten i vilka en stor mängd uppgifter har sammanställts, *eller databaser vars innehåll är sådant att det har krävts en väsentlig insats att anskaffa, granska eller presentera det*, om han vet att framställningen eller eftergörandet har skett under sådana omständigheter att detta, om det skett i Finland, hade varit straffbart enligt 1 mom. eller 56 a § upphovsrättslagen.

Denna lag träder i kraft den .

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 96/9/EG

av den 11 mars 1996

om rättsligt skydd för databaser

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2, 66 och 100a,

med beaktande av kommissionens förslag⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽²⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 189b i fördraget⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

- (1) Databaser är för närvarande inte tillräckligt skyddade av gällande lagstiftning i alla medlemsstater. Där sådant skydd finns, är det av olika innebörd.
- (2) Sådana olikheter i det rättsliga skyddet för databaser som medlemsstaternas lagstiftning ger, har direkta och negativa återverkningar på den inre marknadens funktion vad gäller databaser och i synnerhet på fysiska och juridiska personers rätt att fritt tillhandahålla varor och on-line service av databaser inom hela gemenskapen enligt en enhetlig rättslig ordning. Dessa olikheter kan mycket väl bli större i samband med att medlemsstaterna antar ny lagstiftning på detta område som får en allt mer internationell karaktär.
- (3) De befintliga olikheterna som har en snedvridande inverkan på den inre marknadens funktion bör undanröjas och uppkomsten av nya olikheter bör förhindras. Sådana olikheter som inte undergräver den inre marknadens funktion eller upprättandet av en informationsmarknad inom gemenskapen behöver däremot inte undanröjas eller förhindras från att uppkomma.

(4) I medlemsstaternas lagstiftning eller rättspraxis har redan formulerats olika former av upphovsrättsligt skydd för databaser. Icke-harmoniserade immateriella rättigheter kan ge upphov till hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster inom gemenskapen så länge som olikheterna rörande omfattning av och villkoren för skyddet kvarstår.

(5) Upphovsrätt utgör en lämplig form för att ge upphovsmannen ensamrätt till en databas.

(6) I frånvaro av enhetliga stadganden om otillbörlig konkurrens eller rättspraxis på detta område är andra tilläggsåtgärder emellertid nödvändiga för att förhindra att innehållet i en databas blir föremål för utdrag och/eller återanvänds utan tillstånd.

(7) Upprättandet av databaser kräver en betydande insats av mänskliga, tekniska och finansiella resurser, men det är möjligt att till en betydligt lägre kostnad kopiera eller få tillgång till dem än vad det kostar att själv skapa dem.

(8) Utdrag och/eller återanvändning utan tillstånd av innehållet i en databas utgör åtgärder som kan ha allvarliga ekonomiska eller tekniska följder.

(9) Databaser utgör ett värdefullt redskap för upprättandet av en informationsmarknad inom gemenskapen och kommer också att vara nyttiga på många andra områden.

(10) Den mycket starka ökningen inom gemenskapen och i världen av den informationsvolym som varje år genereras och behandlas inom alla handels- och industrisektorer kräver att man i medlemsstaterna investerar i avancerade system för databehandling.

(11) För närvarande råder inom databassektorn en mycket stor obalans mellan nivån på utförda investeringar såväl mellan medlemsstaterna som mellan gemenskapen och de huvudsakliga produktionsländerna utanför gemenskapen.

(12) En sådan investering i moderna datalagrings- och databehandlingssystem är möjlig inom gemenskapen endast med en stabil och homogen rättslig ordning som skyddar databastillverkarnas rättigheter.

⁽¹⁾ EGT nr C 156, 23.6.1992, s. 4 och EGT nr C 308, 15.11.1993, s. 1.

⁽²⁾ EGT nr C 19, 25.1.1993, s. 3.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 23 juni 1993 (EGT nr C 194, 19.7.1993, s. 144), rådets gemensamma ståndpunkt av den 10 juli 1995 (EGT nr C 288, 30.10.1995, s. 14) och Europaparlamentets beslut av den 14 december 1995 (EGT nr C 17, 22.1.1996). Rådets beslut av den 26 februari 1996.

- (13) Detta direktiv skyddar sammanställda verk, ibland kallade "samlingsverk", data eller annat material vars bearbetning, lagring eller åtkomst sker genom elektroniska elektromagnetiska, elektro-optiska eller andra liknande metoder.
- (14) Det skydd som detta direktiv inför bör utsträckas att gälla icke-elektroniska databaser.
- (15) De villkor som tillämpas för att avgöra om en databas skall vara upphovsrättsligt skyddad skall begränsas till att gälla om urvalet eller sammanställningen av innehållet i databasen är ett intellektuellt verk som upphovsmannen skapat. Detta skydd avser basens struktur.
- (16) Inget annat kriterium än det immateriella verkets egenart skall behöva tillämpas för att avgöra hurvida en databas kan skyddas av upphovsrätt. I synnerhet skall databasens kvalitet eller estetiska värde inte värderas.
- (17) Uttrycket *databas* bör förstås som tillämplig på alla samlingar av litterära, konstnärliga, musikaliska och andra verk eller sådant material som texter, ljud, bilder, siffror, fakta och data. Det måste handla om ett samling verk, data eller andra självständiga element som arrangerats på ett systematiskt eller metodiskt sätt och är tillgängliga självständigt från varandra. En upptagning av ett audiovisuellt, filmiskt, litterärt eller musikaliskt verk hör inte automatiskt till detta direktivs tillämpningsområde.
- (18) Detta direktiv inverkar inte på uphovsmännens rätt att bestämma om eller på vilket sätt de tillåter att deras verk ingår i en databas och inverkar särskilt inte på hurvida den givna tillåtelsen innebär en ensamrätt eller ej. Skyddet för databaser genom en rättighet av sitt eget slag påverkar inte befintliga rättigheter rörande dess innehåll. När en uphovsman eller innehavare av en närstående rättighet tillåter att vissa av dennes verk får ingå i en databas genom en icke-exklusiv licens, får en utomstående person med tillstånd från uphovsmannen eller innehavaren av den närstående rättigheten utnyttja dessa verk utan att den som upprättat databasen kan åberopa sin rätt av sitt eget slag — detta under förutsättning att verken varken blir föremål för utdrag eller återanvänds.
- (19) Normalt skall en samling av flera upptagningar av musikstycken på en CD inte höra till detta direktivs tillämpningsområde både därför att den i sin egenskap av en samling inte uppfyller villkoren för upphovsrättsligt skydd och därför att den inte utgör en tillräckligt stor investering för att åtnjuta en rätt av sitt eget slag.
- (20) Skydd enligt detta direktiv kan beviljas även för sådana element, exempelvis ordböcker och indexsystem, som är nödvändiga för att vissa databaser skall fungera och kunna rådfrågas.
- (21) Skydd enligt detta direktiv skall gälla databaser i vilka verk, data och andra element sammanställs på ett systematiskt och metodiskt sätt. Det krävs inte att detta material fysiskt har lagrats på ett organiserat sätt.
- (22) Elektroniska databaser som avses i detta direktiv kan även omfatta anordningar såsom CD-ROM och CD-I.
- (23) Uttrycket *databas* skall inte tillämpas på datorprogram som används då en databas tillverkas eller används eftersom dessa datorprogram skyddas av rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram⁽¹⁾.
- (24) Sådant uthyrning och utlåning av databaser som faller inom området för upphovsrätt eller närstående rättigheter regleras uteslutande genom rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om uphovsrätten närstående rättigheter⁽²⁾.
- (25) Skyddstiden för upphovsrätt har redan reglerats genom rådets direktiv 93/98/EEG av den 29 oktober 1993 om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter⁽³⁾.
- (26) Verk som skyddas av upphovsrätt eller närstående rättigheter och som införts i en databas förblir likväl skyddade av respektive ensamrätt och kan inte införas i en databas eller bli föremål för utdrag ur denna bas utan tillåtelse av rättsinnehavaren eller den till vilken dennes rätt övergått.
- (27) Bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter till verk som sålunda införts i en databas

⁽¹⁾ EGT nr L 122, 17.5.1991, s. 42. Direktivet senast ändrat genom direktiv 93/98/EEG (EGT nr L 290, 24.11.1993, s. 9).

⁽²⁾ EGT nr L 346, 27.11.1992, s. 61.

⁽³⁾ EGT nr L 290, 24.11.1993, s. 9.

skall inte på något vis påverkas av förekomsten av en särskild rätt grundad på att dessa verk valts ut och sammanställts i en databas.

- (28) Den ideella delen av upphovsrätten till en databas tillkommer upphovsmannen och skall utövas i enlighet med medlemsstaternas lagstiftning och med bestämmelserna i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk. Den ideella rättigheten faller utanför detta direktivs tillämpningsområde.
- (29) Medlemsstaterna bestämmer själva över upphovsrätten i anställningsförhållanden. Följaktligen hindrar ingenting i detta direktiv medlemsstaterna från att i sin lagstiftning bestämma att om en databas är utvecklad av en arbetstagare i tjänsten eller enligt arbetsgivarens anvisningar, arbetsgivaren ensam är berättigad till att utöva alla de ekonomiska rättigheter som är knutna till den bas som utvecklats, med mindre än att annat är avtalat.
- (30) Upphovsmannens ensamrätt måste omfatta rätten att avgöra på vilket sätt och av vem hans verk får utnyttjas samt i synnerhet rätten att kontrollera verkets spridning till obehöriga personer.
- (31) Det upphovsrättsliga skyddet av databaser omfattar likaså databaser som gjorts tillgängliga på ett annat sätt än genom kopior.
- (32) Medlemsstaterna skall säkerställa att de nationella bestämmelserna åtminstone i materiellt hänseende är likvärdiga med detta direktiv vad beträffar inskränkningar i förfogandet över verket.
- (33) Frågan om spridningsrättens konsumtion uppkommer inte i fråga om on-line databaser som hör under området för tjänster. Detta gäller också materiella kopior av en sådan bas som med upphovsmannens medgivande gjorts av den som utnyttjar denna tjänst. I motsats till CD-ROM eller CD-I, i vilka den immateriella rättigheten ingår i ett materiellt hjälpmedel, dvs. i en vara, är varje on-line tjänst egentligen en handling som skall vara underställd ett tillståndsförfarande i den mån upphovsrätten föreskriver det.
- (34) När upphovsmannen väl har beslutat göra en kopia av sin databas tillgänglig för en användare antingen genom en on-line tjänst eller någon annan slags spridning bör emellertid denna behörige användare ha tillgång till databasen för att använda den för det ändamål och på det sätt som föreskrivs i licensavtalet som ingåtts med upphovsmannen även om tillgången och användandet kräver förfoganden som i princip är underställda inskränkningen.
- (35) En lista över undantag från inskränkningarna i förfogandet över verket bör upprättas med beaktande av att den upphovsrätt som avses i detta direktiv endast gäller på urvalet eller sammanställningen av det material som ingår i en databas. Medlemsstaterna bör ha rätt att bestämma om sådana undantag i vissa fall. Denna rätt bör emellertid utnyttjas i enlighet med Bernkonventionen och undantagen skall gälla databasens struktur. Det är lämpligt att skilja mellan undantag för privat bruk och undantag för mångfaldigande för privat bruk, varvid sistnämnda område angår bestämmelser i vissa medlemsstaters nationella rätt, när det gäller skatt på tomma datamedier och upptagningsapparatur.
- (36) I detta direktiv avses med uttrycket *vetenskaplig forskning* såväl naturvetenskaplig som humanistisk forskning.
- (37) Tillämpningen av artikel 10.1 i Bernkonventionen berörs ej av detta direktiv.
- (38) Den alltjämt ökande användningen av numerisk teknologi utsätter databasproducenten för risken att innehållet i hans databas kopieras och omarbetas elektroniskt utan tillstånd för att med innehållet tillverka en annan databas med ett identiskt innehåll men som inte skulle strida mot upphovsrätten till sammanställningen av den ursprungliga basens innehåll.
- (39) Förutom att säkerställa skyddet av upphovsrätten som grundas på originaliteten hos urvalet eller sammanställningen av innehållet i databasen, har detta direktiv som mål att skydda databasproducenterna mot att användare eller konkurrenter tillgodogör sig resultaten av de investeringar i pengar och sakkunskap som de som sökt och samlat innehållet gjort, genom att skydda hela eller väsentliga delar av databasen mot vissa av användarens eller konkurrentens förfoganden.
- (40) Det specifika föremålet för denna rätt av sitt eget slag är att garantera att investeringar för anskaffning, granskning och presentation av innehållet i en databas skyddas för en bestämd tid. Denna investering kan bestå i att pengar och/eller tid och energi lagts ned på projektet.

- (41) Syftet med rätten av sitt eget slag är att ge dataproducenten möjlighet att förhindra olovligt utdrag och/eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas. Databasproducenten är den som tar initiativet och tar på sig risken att utföra investeringarna. Definitionen av producent utesluter således särskilt underleverantörerna.
- (42) Den särskilda rätten att förhindra olovligt utdrag och/eller återanvändning avser användarens förfoganden som överskrider dennes lagliga rätt och som på så vis är till men för investeringen. Rätten att förbjuda utdrag och/eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av innehållet gäller förutom produktion av en oullbörligen konkurrerande produkt också användaren som genom sitt förfogande undergräver investeringen på ett kvalitativt eller kvantitativt sett väsentligt vis.
- (43) Om användaren verkställer en on-line överföring med upphovsmannens medgivande konsumeras inte rätten att förbjuda återanvändning varken av databasen eller av en materiell kopia av hela eller en del av denna bas.
- (44) Om det krävs att hela eller en väsentlig del av innehållet varaktigt eller tillfälligt överförs till ett annat hjälpmedel för att innehållet i en databas skall kunna visas på en bildskärm, behövs rättsinnehavarens tillstånd för sådant förfogande.
- (45) Rätten att förhindra utdrag och/eller återanvändning utan tillstånd ger inte upphov till någon utvidgning av upphovsrätten till enkla fakta eller data.
- (46) Att det finns en rätt att förhindra utdrag och/eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av verk, data eller element i en databas ger inte upphov till någon ny rätt för detta specifika verk, för dessa specifika data eller element.
- (47) För att främja konkurrensen mellan leverantörer av produkter och tjänster på informationsmarknaden, får det skydd som rätten av sitt eget slag erbjuder inte utövas på ett sätt som skulle underlätta missbruk av en dominerande ställning, särskilt vad gäller utveckling och spridning av nya produkter och tjänster med ett intellektuellt dokumentärt, tekniskt, ekonomiskt eller kommersiellt mervärde. Följaktigen skall bestämmelserna i detta direktiv inte inverka på tillämpningen av gemenskapsrättsliga eller nationella konkurrensregler.
- (48) Syftet med detta direktiv, som är att säkerställa ett ändamålsenligt och enhetligt skydd för databaser i syfte att garantera att databasproducenten uppbär ersättning, är olikt syftet med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (¹), vars syfte är att säkerställa den fria rörelsen för personuppgifter på grundval av harmoniserade regler som syftar till att skydda de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till privatliv enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av lagstiftningen rörande dataskydd.
- (49) Trots att databasproducenten eller rättsinnehavaren har rätt att förbjuda utdrag eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av en databas bör de inte kunna hindra en behörig användare från att göra utdrag av eller återanvända mindre väsentliga delar. Denna användare får dock inte orsaka oberättigad skada varken på en rätt av sitt eget slag eller på någons upphovsrätt eller någon närstående rättighet till verk som ingår i denna bas.
- (50) Medlemsstaterna bör kunna föreskriva undantag till rätten att hindra utdrag och/eller återanvändning av hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas, om det gäller utdrag för enskilt bruk, eller för bruk inom undervisningsverksamhet eller för vetenskaplig forskning, eller om det gäller utdrag och/eller återanvändning som görs i den allmänna säkerhetens intresse eller för ett administrativt eller rättsligt förfarande. Dessa åtgärder får emellertid inte påverka databasproducentens ensamrätt att utnyttja databasen och får inte heller ske i kommersiellt syfte.
- (51) När medlemsstaterna använder sig av denna rättighet att tillåta den behörige användaren av en databas att företa utdrag av en väsentlig del av innehållet för undervisning eller vetenskaplig forskning, får de begränsa detta tillstånd till att gälla vissa slags undervisnings- eller forskningsinrättningar.

(¹) EGT nr L 281, 23.11.1995, s. 31.

- (52) Medlemsstater som har särskilda bestämmelser som innefattar en rätt som liknar den rätt av sitt eget slag som föreskrivs i detta direktiv bör kunna behålla, när de gäller den nya rätten, de undantag dessa regler traditionellt föreskriver.
- (53) Bevisbördan för tidpunkten för databasens fullbordande åligger databasproducenten.
- (54) Bevisbördan för att alla de kriterier uppfyllts som krävs för att man skall kunna sluta sig till att en väsentlig ändring av databasens innehåll bör anses utgöra en ny väsentlig investering åligger databasproducenten.
- (55) En ny väsentlig investering som medför en ny skyddstid kan inbegripa en omfattande granskning av databasens innehåll.
- (56) Rätten att förhindra olovligt utdrag och/eller återanvändning tillämpas inte på databaser vars producent är medborgare eller stadigvarande bosatt i tredje land eller på databaser som producerats av en juridisk person som inte i fördragets mening är etablerad i en medlemsstat, förutom när detta tredje land erbjuder ett jämförbart skydd för databaser som producerats av medborgare i medlemsstaterna eller stadigvarande bosatta inom gemenskapens territorium.
- (57) Förutom att medlemsstaternas lagstiftning bör stipulera om sanktioner i fall av intrång i upphovsrätt eller andra rättigheter bör medlemsstaterna fastställa lämpliga sanktioner för olovliga utdrag och/eller återanvändning av innehållet i en databas.
- (58) Förutom det skydd som detta direktiv med hjälp av upphovsrätten ger databasens struktur och det skydd som direktivet ger dess innehåll genom rätten av sitt eget slag att hindra otillåtet utdrag och/eller återanvändning, förblir medlemsstaternas övriga stadganden angående tillhandahållande av varor och tjänster inom databassektorn tillämpliga.
- (59) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av eventuella bestämmelser i medlemsstaternas lagstiftning angående utsändning av audiovisuella program på databaser som består av audiovisuella verk.
- (60) Vissa medlemsstaters bestämmelser om upphovsrätt skyddar för närvarande databaser som inte uppfyller kriterierna för upphovsrättsligt skydd, varom stad-

gas i detta direktiv. Även om dessa databaser kan omfattas av skydd enligt den i detta direktiv stadgade rättigheten att förhindra olovligt utdrag och/eller återanvändning av deras innehåll, är skyddstiden för denna sistnämnda rätt mycket kortare än den som de nu gällande nationella bestämmelserna beviljar. En harmonisering av de tillämpliga villkoren för avgörande av huruvida en databas skall skyddas av upphovsrätt får inte resultera i en förkortning av den skyddstid som innehavarna av ifrågavarande rättigheter för tillfället åtnjuter. För detta ändamål bör undantag instiftas. Följderna av detta undantag bör begränsa sig till de berörda medlemsstaternas territorier.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv gäller rättsligt skydd för alla slags databaser.
2. I detta direktiv avses med *databas*: en samling av verk, data eller andra självständiga element som sammanställts på ett systematiskt och metodiskt sätt och som var för sig är tillgänglig genom elektroniska medier eller på något annat sätt.
3. Skydd enligt detta direktiv tillämpas inte på sådana datorprogram som används då en databas som är tillgänglig genom elektroniska medier tillverkas eller används.

Artikel 2

Begränsningar av tillämpningsområdet

Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av gemenskapsbestämmelser angående

- a) rättsligt skydd av datorprogram,
- b) uthymlings- och utlåningsrättigheter samt vissa närstående rättigheter,
- c) skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter,

KAPITEL II

UPPHOVSRÄTT

Artikel 3

Skyddsföremålet

1. I enlighet med detta direktiv utgör databaser som på grund av innehållets urval eller sammanställning utgör sådana intellektuella verk som kan utgöra föremål för upphovsrätt. Inga andra kriterier kan tillämpas för att besluta om skydd skall ges.

2. Databasers upphovsrättsliga skydd täcker i enlighet med detta direktiv inte dess innehåll och påverkar inte tillämpningen av de rättigheter som har sagda innehåll som föremål.

Artikel 4

Upphovsman till en databas

1. Upphovsmannen till en databas skall vara den fysiska person eller grupp av fysiska personer som har skapat databasen eller, om en medlemsstats lagstiftning medger det, den juridiska person som enligt den berörda lagstiftningen anses vara rättsinnehavare.

2. Om en medlemsstats lagstiftning godtar gemensamma verk, skall den person som anses vara upphovsman innehå de ekonomiska rättigheterna.

3. Om en grupp fysiska personer gemensamt skapat en databas skall dessa personer gemensamt innehå ensamrätterna.

Artikel 5

Inskränkningar i förfogandet över verket

Till den del databasen kan utgöra föremål för ett upphovsrättsligt skydd åtnjuter basens upphovsman ensamrätt att själv utföra eller tillåta följande:

- provisorisk eller varaktig framställning av exemplar, helt eller delvis och oberoende av sätt eller form,
- översättning, bearbetning, arrangering eller annan transformation,
- att databasen eller en kopia härav görs tillgänglig för allmänheten. När ett exemplar av databasen första gången inom gemenskapen förts i handeln av rättsinnehavaren, eller med hans medgivande, konsumeras hans rätt att kontrollera återförsäljningen inom gemenskapen av detta exemplar,

d) all förmedling, framställning eller offentligt framförande,

e) all framställning av exemplar, spridning, förmedling, förevisning eller offentligt framförande av resultaten av de förfoganden som citerades i punkt b.

Artikel 6

Undantag från inskränkningarna i förfogandet över verket

1. Den behörige användaren av en databas eller exemplar av denna får utan särskilt tillstånd av databasens upphovsman förfoga över verket i enlighet med artikel 5, om förfogandet är nödvändigt för tillgång till innehållet i databasen eller för ett normalt utnyttjande av den. Om den behörige användaren enbart har tillstånd att använda en del av databasen, gäller denna punkt endast denna del.

2. Medlemsstaterna har rätt att bestämma om inskränkningar av de rättigheter som avses i artikel 5 i följande fall:

- vid framställning för enskilt bruk av en icke-elektronisk databas,
- vid bruk uteslutande för undervisningsändamål eller vetenskaplig forskning, allud under förbehåll att källan anges, som berättigas av det eftersträvade icke-kommersiella syftet,
- vid användning i den allmänna säkerhetens intresse eller för ett administrativt eller rättsligt förfarande,
- utan hinder av punkt a, b och c, vid andra undantag från upphovsrätten som traditionellt gäller i deras nationella rätt.

3. I enlighet med Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk skall denna artikel inte tolkas på ett sådant sätt att dess tillämpning förorsakar oerättigad skada på rättsinnehavarens legitima intressen eller så att den förhindrar normalt bruk av databasen.

KAPITEL III

RÄTT AV SITT EGET SLAG

Artikel 7

Rättighetens föremål

1. Medlemsstaterna skall tillerkänna en databasproducent som vid anskaffning, granskning eller presentation visar sig innehålla en kvantitets- eller kvalitetsmässigt sett väsentlig investering, rätten att förbjuda utdrag och/eller återanvändning av hela eller en kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig del av databasens innehåll.

2. I detta kapitel avses med

- a) *utdrag*: en varaktig eller tillfällig överflyttning av hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas, oberoende av på vilket sätt och i vilken form detta sker,
- b) *återanvändning*: när hela eller en väsentlig del av innehållet i en databas görs tillgänglig för allmänheten genom spridning av exemplar, uthyrning, on-line överföring eller överföring i någon annan form. När en kopia av databasen en gång sålts inom gemenskapen av rättsinnehavaren eller med dennes medgivande, konsumeras hans rätt att kontrollera återförsäljningen inom gemenskapen av detta exemplar

Utlåning från en inrättning som är tillgänglig för allmänheten utgör inte utdrag eller återanvändning.

3. Den rätt som avses i punkt 1 kan överföras, överlåtas eller ges som gåva genom licensavtal.

4. Den rätt som avses i punkt 1 skall tillämpas oberoende av möjligheten att ge databasen upphovsrättsligt eller annat rättsligt skydd. Dessutom skall den tillämpas oberoende av möjligheten att skydda databasens innehåll genom upphovsrätt eller andra rättigheter. Det i punkt 1 stadgade skyddet av databaser påverkar inte tillämpningen av befintliga rättigheter för deras innehåll.

5. Återkommande eller systematiskt utdrag och/eller återanvändning av väsentliga delar av innehållet i den databas, som förutsätter förfoganden som strider mot normalt bruk av basen eller som orsakar databasproducenternas lagstadgade rättigheter oförsvarligt skada, är ej tillåtna.

Artikel 8

Den behörige användarens rättigheter och skyldigheter

1. Den databasproducent, vars databas på något sätt gjorts tillgänglig för allmänheten, kan inte förhindra den behörige användaren från att företa utdrag av och/eller återanvända kvalitativt eller kvantitativt sett mindre väsentliga delar av dess innehåll, oberoende av för vilket ändamål detta sker. I den mån den behörige användaren enbart har tillstånd att göra utdrag och/eller att återanvända en del av databasen, gäller denna punkt endast denna del.

2. Den behörige användare av en databas som på något sätt gjorts tillgänglig för allmänheten, får inte förfoga över den på sätt som strider mot ett normalt bruk av denna bas eller som oberättigat kränker databasproducentens legitima intressen.

3. Den behörige användare av en databas som på något sätt gjorts tillgänglig för allmänheten, får inte skada upphovsrättsinnehavaren eller innehavaren av en närstående rättighet rörande verk som denna bas innehåller.

Artikel 9

Undantag från rätt av sitt eget slag

Medlemsstaterna har möjligheten att föreskriva att den behörige användaren av en databas som på något sätt gjorts tillgänglig för allmänheten får företa utdrag av eller återanvända en väsentlig del av dess innehåll utan tillstånd från databasproducenten,

- a) om det gäller utdrag för enskilt bruk av en icke-elektronisk databas,
- b) om det gäller utdrag inom undervisningsverksamhet eller för vetenskaplig forskning, förutsatt att källan anges och att det berättigas av det eftersträvade icke-kommersiella syftet,
- c) om det gäller utdrag eller återanvändning i den allmänna säkerhetens intresse eller för ett administrativt eller rättsligt förfarande.

Artikel 10

Skyddstid

1. Den rätt som avses i artikel 7 får effekt från den tidpunkt då databasen fullbordats. Den gäller till 15 år efter den 1 januari det år då databasen fullbordats.

2. När det är fråga om en databas som på något sätt gjorts tillgänglig för allmänheten före utgången av den period som avses i punkt 1, skall skyddstiden för denna rätt gälla till 15 år efter den 1 januari det år då databasen för första gången gjorts tillgänglig för allmänheten.

3. Varje kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig ändring i innehållet i en databas, särskilt varje väsentlig ändring som är en följd av en samling av tillägg, utplåningar eller ändringar som berättigar bedömningen att det har uppkommit en ny kvalitativt eller kvantitativt sett väsentlig investering gör att databasen, som uppkommit på grund av denna investering kan tilldelas en egen skyddstid.

Artikel 11

Innehavare av rätt av sitt eget slag

1. Den rätt som avses i artikel 7 skall tillämpas på sådana databaser vars producent eller rättsinnehavare är medborgare i en medlemsstat eller är stadigvarande bosatt inom gemenskapens territorium.

2. Punkt 1 tillämpas också på företag som grundats i överensstämmelse med en medlemsstats lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller huvudanläggning inom gemenskapen. Om ett sådant företag endast har sitt säte inom gemenskapens territorium bör dess verksamhet ha ett verkligt och kontinuerligt samband med en medlemsstats ekonomi.

3. Överenskommelser som utsträcker den rätt som avses i artikel 7 till databaser som producerats i tredje land och som följaktligen inte täcks av punkt 1 och 2, skall ingå av rådet på förslag av kommissionen. Skyddstiden som beviljas databaser med stöd av detta förfarande skall inte överstiga den som föreskrivs i artikel 10.

KAPITEL IV

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 12

Sanktioner

Medlemsstaterna skall föreskriva ändamålsenliga sanktioner mot intrång i sådana rättigheter som avses i detta direktiv.

Artikel 13

Den fortsatta tillämpningen av andra bestämmelser

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av andra bestämmelser rörande bl.a. upphovsrätt, närstående rättigheter eller andra rättigheter eller skyldigheter angående data, verk eller andra i databasen införda element, patent, varumärken, mönster eller modeller, skydd av nationella kulturskatter, kartellrätt och otillbörlig konkurrens, affärshemligheter, säkerhet, sekretess, skydd av personuppgifter och privatliv, tillgång till allmänna handlingar eller avtalsrätt.

Artikel 14

Tillämpning i tiden

1. Det skydd som föreskrivs i detta direktiv med avseende på upphovsrätt skall också tillämpas på sådana databaser som skapats före det datum som avses i artikel 16.1, som vid denna tidpunkt uppfyller de i detta direktiv föreskrivna kraven för upphovsrättsligt skydd av databaser.

2. Som undantag från punkt 1 gäller att om en databas som är upphovsrättsligt skyddad i en medlemsstat vid den tidpunkt då detta direktiv offentliggörs men inte uppfyller villkoren för upphovsrättsligt skydd enligt artikel 3.1, skall

detta direktiv inte medföra att skyddstiden enligt ovan nämnda ordning förkortas i den medlemsstaten.

3. Det skydd som föreskrivs i detta direktiv skall med avseende på den rätt som avses i artikel 7 också tillämpas på databaser som fullbordats under de 15 år som föregår det datum som avses i artikel 16.1 och som vid den tidpunkten uppfyller de krav som föreskrivs i artikel 7.

4. Det skydd som avses i punkt 1 och 3 skall inte påverka de avtal som slutits eller rättigheter som erhållits före det datum som avses i dessa punkter.

5. I fråga om databaser som fullbordats under de 15 år som föregår det datum som anges i punkt 16.1, uppgår den i artikel 7 avsedda rättens skyddstid till 15 år räknat från den 1 januari som följer på detta datum.

Artikel 15

Vissa indispositiva bestämmelser

Avtalsrättsliga bestämmelser som strider mot artikel 6.1 och 8 är ogiltiga.

Artikel 16

Slutbestämmelser

1. Medlemsstaterna skall införa de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 1 januari 1998.

När medlemsstaterna beslutar om dessa åtgärder skall besluten innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Medlemsstaterna skall fastställa ordningen för hur hänvisningen i fråga skall göras.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

3. Senast vid slutet av det tredje året efter det datum som anges i punkt 1, och därefter vart tredje år, skall kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om genomförandet av detta direktiv i vilken den särskilt, på grundval av särskild information från medlemsstaterna, skall undersöka tillämpningen av rätten av sitt eget slag, däribland artiklarna 8 och 9, och särskilt kontrollera om tillämpningen av denna rätt inneburit missbruk av dominerande ställning eller andra konkurrensbegränsningar, vilka skulle berättiga att åtgärder vidtogs, bland dem möjligheten till tvångslicenser. Kommissionen skall vid behov framlägga förslag som syftar till att anpassa detta direktiv till utvecklingen på databasområdet.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 11 mars 1996.

På Europaparlamentets vägnar

K. HÄNSCH

Ordförande

På rådets vägnar

L. DINI

Ordförande

DIRECTIVE 96/9/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

of 11 March 1996

on the legal protection of databases

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Article 57 (2), 66 and 100a thereof,

Having regard to the proposal from the Commission ⁽¹⁾,

Having regard to the opinion of the Economic and Social Committee ⁽²⁾,

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 189b of the Treaty ⁽³⁾,

- (1) Whereas databases are at present not sufficiently protected in all Member States by existing legislation; whereas such protection, where it exists, has different attributes;
- (2) Whereas such differences in the legal protection of databases offered by the legislation of the Member States have direct negative effects on the functioning of the internal market as regards databases and in particular on the freedom of natural and legal persons to provide on-line database goods and services on the basis of harmonized legal arrangements throughout the Community; whereas such differences could well become more pronounced as Member States introduce new legislation in this field, which is now taking on an increasingly international dimension;
- (3) Whereas existing differences distorting the functioning of the internal market need to be removed and new ones prevented from arising, while differences not adversely affecting the functioning of the internal market or the development of an information market within the Community need not be removed or prevented from arising;
- (4) Whereas copyright protection for databases exists in varying forms in the Member States according to legislation or case-law, and whereas, if differences in legislation in the scope and conditions of protection remain between the Member States, such unharmonized intellectual property rights can have the effect of preventing the free movement of goods or services within the Community;
- (5) Whereas copyright remains an appropriate form of exclusive right for authors who have created databases;
- (6) Whereas, nevertheless, in the absence of a harmonized system of unfair-competition legislation or of case-law, other measures are required in addition to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;
- (7) Whereas the making of databases requires the investment of considerable human, technical and financial resources while such databases can be copied or accessed at a fraction of the cost needed to design them independently;
- (8) Whereas the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database constitute acts which can have serious economic and technical consequences;
- (9) Whereas databases are a vital tool in the development of an information market within the Community; whereas this tool will also be of use in many other fields;
- (10) Whereas the exponential growth, in the Community and worldwide, in the amount of information generated and processed annually in all sectors of commerce and industry calls for investment in all the Member States in advanced information processing systems;
- (11) Whereas there is at present a very great imbalance in the level of investment in the database sector both as between the Member States and between the Community and the world's largest database-producing third countries;
- (12) Whereas such an investment in modern information storage and processing systems will not take place within the Community unless a stable and uniform legal protection regime is introduced for the protection of the rights of makers of databases;

⁽¹⁾ OJ No C 156, 23. 6. 1992, p. 4 and

OJ No C 308, 15. 11. 1993, p. 1.

⁽²⁾ OJ No C 19, 25. 1. 1993, p. 3.

⁽³⁾ Opinion of the European Parliament of 23 June 1993 (OJ No C 194, 19. 7. 1993, p. 144), Common Position of the Council of 10 July 1995 (OJ No C 288, 30. 10. 1995, p. 14), Decision of the European Parliament of 14 December 1995 (OJ No C 17, 22. 1. 1996) and Council Decision of 26 February 1996.

- (13) Whereas this Directive protects collections, sometimes called 'compilations', of works, data or other materials which are arranged, stored and accessed by means which include electronic, electromagnetic or electro-optical processes or analogous processes;
- (14) Whereas protection under this Directive should be extended to cover non-electronic databases;
- (15) Whereas the criteria used to determine whether a database should be protected by copyright should be defined to the fact that the selection or the arrangement of the contents of the database is the author's own intellectual creation; whereas such protection should cover the structure of the database;
- (16) Whereas no criterion other than originality in the sense of the author's intellectual creation should be applied to determine the eligibility of the database for copyright protection, and in particular no aesthetic or qualitative criteria should be applied;
- (17) Whereas the term 'database' should be understood to include literary, artistic, musical or other collections of works or collections of other material such as texts, sound, images, numbers, facts, and data; whereas it should cover collections of independent works, data or other materials which are systematically or methodically arranged and can be individually accessed; whereas this means that a recording or an audiovisual, cinematographic, literary or musical work as such does not fall within the scope of this Directive;
- (18) Whereas this Directive is without prejudice to the freedom of authors to decide whether, or in what manner, they will allow their works to be included in a database, in particular whether or not the authorization given is exclusive; whereas the protection of databases by the *sui generis* right is without prejudice to existing rights over their contents, and whereas in particular where an author or the holder of a related right permits some of his works or subject matter to be included in a database pursuant to a non-exclusive agreement, a third party may make use of those works or subject matter subject to the required consent of the author or of the holder of the related right without the *sui generis* right of the maker of the database being invoked to prevent him doing so, on condition that those works or subject matter are neither extracted from the database nor re-utilized on the basis thereof;
- (19) Whereas, as a rule, the compilation of several recordings of musical performances on a CD does not come within the scope of this Directive, both because, as a compilation, it does not meet the conditions for copyright protection and because it does not represent a substantial enough investment to be eligible under the *sui generis* right;
- (20) Whereas protection under this Directive may also apply to the materials necessary for the operation or consultation of certain databases such as thesaurus and indexation systems;
- (21) Whereas the protection provided for in this Directive relates to databases in which works, data or other materials have been arranged systematically or methodically; whereas it is not necessary for those materials to have been physically stored in an organized manner;
- (22) Whereas electronic databases within the meaning of this Directive may also include devices such as CD-ROM and CD-i;
- (23) Whereas the term 'database' should not be taken to extend to computer programs used in the making or operation of a database, which are protected by Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs⁽¹⁾;
- (24) Whereas the rental and lending of databases in the field of copyright and related rights are governed exclusively by Council Directive 92/100/EEC of 19 November 1992 on rental right and lending right and on certain rights related to copyright in the field of intellectual property⁽²⁾;
- (25) Whereas the term of copyright is already governed by Council Directive 93/98/EEC of 29 October 1993 harmonizing the term of protection of copyright and certain related rights⁽³⁾;
- (26) Whereas works protected by copyright and subject matter protected by related rights, which are incorporated into a database, remain nevertheless protected by the respective exclusive rights and may not be incorporated into, or extracted from, the database without the permission of the right-holder or his successors in title;
- (27) Whereas copyright in such works and related rights in subject matter thus incorporated into a database

(¹) OJ No L 122, 17. 5. 1991, p. 42. Directive as last amended by Directive 93/98/EEC (OJ No L 290, 24. 11. 1993, p. 9.)

(²) OJ No L 346, 27. 11. 1992, p. 61.

(³) OJ No L 290, 24. 11. 1993, p. 9.

are in no way affected by the existence of a separate right in the selection or arrangement of these works and subject matter in a database;

- (28) Whereas the moral rights of the natural person who created the database belong to the author and should be exercised according to the legislation of the Member States and the provisions of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; whereas such moral rights remain outside the scope of this Directive;
- (29) Whereas the arrangements applicable to databases created by employees are left to the discretion of the Member States; whereas, therefore nothing in this Directive prevents Member States from stipulating in their legislation that where a database is created by an employee in the execution of his duties or following the instructions given by his employer, the employer exclusively shall be entitled to exercise all economic rights in the database so created, unless otherwise provided by contract;
- (30) Whereas the author's exclusive rights should include the right to determine the way in which his work is exploited and by whom, and in particular to control the distribution of his work to unauthorized persons;
- (31) Whereas the copyright protection of databases includes making databases available by means other than the distribution of copies;
- (32) Whereas Member States are required to ensure that their national provisions are at least materially equivalent in the case of such acts subject to restrictions as are provided for by this Directive;
- (33) Whereas the question of exhaustion of the right of distribution does not arise in the case of on-line databases, which come within the field of provision of services; whereas this also applies with regard to a material copy of such a database made by the user of such a service with the consent of the right-holder; whereas, unlike CD-ROM or CD-i, where the intellectual property is incorporated in a material medium, namely an item of goods, every on-line service is in fact an act which will have to be subject to authorization where the copyright so provides;
- (34) Whereas, nevertheless, once the rightholder has chosen to make available a copy of the database to a user, whether by an on-line service or by other means of distribution, that lawful user must be able to access and use the database for the purposes and in the way set out in the agreement with the right-holder, even if such access and use necessitate performance of otherwise restricted acts;
- (35) Whereas a list should be drawn up of exceptions to restricted acts, taking into account the fact that copyright as covered by this Directive applies only to the selection or arrangements of the contents of a database; whereas Member States should be given the option of providing for such exceptions in certain cases; whereas, however, this option should be exercised in accordance with the Berne Convention and to the extent that the exceptions relate to the structure of the database; whereas a distinction should be drawn between exceptions for private use and exceptions for reproduction for private purposes, which concerns provisions under national legislation of some Member States on levies on blank media or recording equipment;
- (36) Whereas the term 'scientific research' within the meaning of this Directive covers both the natural sciences and the human sciences;
- (37) Whereas Article 10 (1) of the Berne Convention is not affected by this Directive;
- (38) Whereas the increasing use of digital recording technology exposes the database maker to the risk that the contents of his database may be copied and rearranged electronically, without his authorization, to produce a database of identical content which, however, does not infringe any copyright in the arrangement of his database;
- (39) Whereas, in addition to aiming to protect the copyright in the original selection or arrangement of the contents of a database, this Directive seeks to safeguard the position of makers of databases against misappropriation of the results of the financial and professional investment made in obtaining and collection the contents by protecting the whole or substantial parts of a database against certain acts by a user or competitor;
- (40) Whereas the object of this *sui generis* right is to ensure protection of any investment in obtaining, verifying or presenting the contents of a database for the limited duration of the right; whereas such investment may consist in the deployment of financial resources and/or the expending of time, effort and energy;

- (41) Whereas the objective of the *sui generis* right is to give the maker of a database the option of preventing the unauthorized extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents of that database; whereas the maker of a database is the person who takes the initiative and the risk of investing; whereas this excludes subcontractors in particular from the definition of maker;
- (42) Whereas the special right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization relates to acts by the user which go beyond his legitimate rights and thereby harm the investment; whereas the right to prohibit extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents relates not only to the manufacture of a parasitical competing product but also to any user who, through his acts, causes significant detriment, evaluated qualitatively or quantitatively, to the investment;
- (43) Whereas, in the case of on-line transmission, the right to prohibit re-utilization is not exhausted either as regards the database or as regards a material copy of the database or of part thereof made by the addressee of the transmission with the consent of the rightholder;
- (44) Whereas, when on-screen display of the contents of a database necessitates the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of such contents to another medium, that act should be subject to authorization by the rightholder;
- (45) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization does not in any way constitute an extension of copyright protection to mere facts or data;
- (46) Whereas the existence of a right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the whole or a substantial part of works, data or materials from a database should not give rise to the creation of a new right in the works, data or materials themselves;
- (47) Whereas, in the interests of competition between suppliers of information products and services, protection by the *sui generis* right must not be afforded in such a way as to facilitate abuses of a dominant position, in particular as regards the creation and distribution of new products and services which have an intellectual, documentary, technical, economic or commercial added value; whereas, therefore, the provisions of this Directive are without prejudice to the application of Community or national competition rules;
- (48) Whereas the objective of this Directive, which is to afford an appropriate and uniform level of protection of databases as a means to secure the remuneration of the maker of the database, is different from the aim of Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data⁽¹⁾, which is to guarantee free circulation of personal data on the basis of harmonized rules designed to protect fundamental rights, notably the right to privacy which is recognized in Article 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; whereas the provisions of this Directive are without prejudice to data protection legislation;
- (49) Whereas, notwithstanding the right to prevent extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of a database, it should be laid down that the maker of a database or rightholder may not prevent a lawful user of the database from extracting and re-utilizing insubstantial parts; whereas, however, that user may not unreasonably prejudice either the legitimate interests of the holder of the *sui generis* right or the holder of copyright or a related right in respect of the works or subject matter contained in the database;
- (50) Whereas the Member States should be given the option of providing for exceptions to the right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of a substantial part of the contents of a database in the case of extraction for private purposes, for the purposes of illustration for teaching or scientific research, or where extraction and/or re-utilization are/is carried out in the interests of public security or for the purposes of an administrative or judicial procedure; whereas such operations must not prejudice the exclusive rights of the maker to exploit the database and their purpose must not be commercial;
- (51) Whereas the Member States, where they avail themselves of the option to permit a lawful user of a database to extract a substantial part of the contents for the purposes of illustration for teaching or scientific research, may limit that permission to certain categories of teaching or scientific research institution;

⁽¹⁾ OJ No L 281, 23. 11. 1995, p. 31.

- (52) Whereas those Member States which have specific rules providing for a right comparable to the *sui generis* right provided for in this Directive should be permitted to retain, as far as the new right is concerned, the exceptions traditionally specified by such rules;
- (53) Whereas the burden of proof regarding the date of completion of the making of a database lies with the maker of the database;
- (54) Whereas the burden of proof that the criteria exist for concluding that a substantial modification of the contents of a database is to be regarded as a substantial new investment lies with the maker of the database resulting from such investment;
- (55) Whereas a substantial new investment involving a new term of protection may include a substantial verification of the contents of the database;
- (56) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization in respect of a database should apply to databases whose makers are nationals or habitual residents of third countries or to those produced by legal persons not established in a Member State, within the meaning of the Treaty, only if such third countries offer comparable protection to databases produced by nationals of a Member State or persons who have their habitual residence in the territory of the Community;
- (57) Whereas, in addition to remedies provided under the legislation of the Member States for infringements of copyright or other rights, Member States should provide for appropriate remedies against unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;
- (58) Whereas, in addition to the protection given under this Directive to the structure of the database by copyright, and to its contents against unauthorized extraction and/or re-utilization under the *sui generis* right, other legal provisions in the Member States relevant to the supply of database goods and services continue to apply;
- (59) Whereas this Directive is without prejudice to the application to databases composed of audiovisual works of any rules recognized by a Member State's legislation concerning the broadcasting of audiovisual programmes;
- (60) Whereas some Member States currently protect under copyright arrangements databases which do not meet the criteria for eligibility for copyright

protection laid down in this Directive; whereas, even if the databases concerned are eligible for protection under the right laid down in this Directive to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization of their contents, the term of protection under that right is considerably shorter than that which they enjoy under the national arrangements currently in force; whereas harmonization of the criteria for determining whether a database is to be protected by copyright may not have the effect of reducing the term of protection currently enjoyed by the rightholders concerned; whereas a derogation should be laid down to that effect; whereas the effects of such derogation must be confined to the territories of the Member States concerned,

HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

CHAPTER I

SCOPE

Article 1

Scope

1. This Directive concerns the legal protection of databases in any form.
2. For the purposes of this Directive, 'database' shall mean a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other means.
3. Protection under this Directive shall not apply to computer programs used in the making or operation of databases accessible by electronic means.

Article 2

Limitations on the scope

This Directive shall apply without prejudice to Community provisions relating to:

- (a) the legal protection of computer programs;
- (b) rental right, lending right and certain rights related to copyright in the field of intellectual property;
- (c) the term of protection of copyright and certain related rights.

CHAPTER II

COPYRIGHT

Article 3

Object of protection

1. In accordance with this Directive, databases which, by reason of the selection or arrangement of their contents, constitute the author's own intellectual creation shall be protected as such by copyright. No other criteria shall be applied to determine their eligibility for that protection.

2. The copyright protection of databases provided for by this Directive shall not extend to their contents and shall be without prejudice to any rights subsisting in those contents themselves.

Article 4

Database authorship

1. The author of a database shall be the natural person or group of natural persons who created the base or, where the legislation of the Member States so permits, the legal person designated as the rightholder by that legislation.

2. Where collective works are recognized by the legislation of a Member State, the economic rights shall be owned by the person holding the copyright.

3. In respect of a database created by a group of natural persons jointly, the exclusive rights shall be owned jointly.

Article 5

Restricted acts

In respect of the expression of the database which is protectable by copyright, the author of a database shall have the exclusive right to carry out or to authorize:

- (a) temporary or permanent reproduction by any means and in any form, in whole or in part;
- (b) translation, adaptation, arrangement and any other alteration;
- (c) any form of distribution to the public of the database or of copies thereof. The first sale in the Community of a copy of the database by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community;
- (d) any communication, display or performance to the public;

- (e) any reproduction, distribution, communication, display or performance to the public of the results of the acts referred to in (b).

Article 6

Exceptions to restricted acts

1. The performance by the lawful user of a database or of a copy thereof of any of the acts listed in Article 5 which is necessary for the purposes of access to the contents of the databases and normal use of the contents by the lawful user shall not require the authorization of the author of the database. Where the lawful user is authorized to use only part of the database, this provision shall apply only to that part.

2. Member States shall have the option of providing for limitations on the rights set out in Article 5 in the following cases:

- (a) in the case of reproduction for private purposes of a non-electronic database;
- (b) where there is use for the sole purpose of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;
- (c) where there is use for the purposes of public security of for the purposes of an administrative or judicial procedure;
- (d) where other exceptions to copyright which are traditionally authorized under national law are involved, without prejudice to points (a), (b) and (c).

3. In accordance with the Berne Convention for the protection of Literary and Artistic Works, this Article may not be interpreted in such a way as to allow its application to be used in a manner which unreasonably prejudices the rightholder's legitimate interests or conflicts with normal exploitation of the database.

CHAPTER III

SUI GENERIS RIGHT

Article 7

Object of protection

1. Member States shall provide for a right for the maker of a database which shows that there has been qualitatively and/or quantitatively a substantial investment in either the obtaining, verification or presentation of the contents to prevent extraction and/or re-utilization of the whole or of a substantial part, evaluated qualitatively and/or quantitatively, of the contents of that database.

2. For the purposes of this Chapter:

- (a) 'extraction' shall mean the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of the contents of a database to another medium by any means or in any form;
- (b) 're-utilization' shall mean any form of making available to the public all or a substantial part of the contents of a database by the distribution of copies, by renting, by on-line or other forms of transmission. The first sale of a copy of a database within the Community by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community;

Public lending is not an act of extraction or re-utilization.

3. The right referred to in paragraph 1 may be transferred, assigned or granted under contractual licence.

4. The right provided for in paragraph 1 shall apply irrespective of the eligibility of that database for protection by copyright or by other rights. Moreover, it shall apply irrespective of eligibility of the contents of that database for protection by copyright or by other rights. Protection of databases under the right provided for in paragraph 1 shall be without prejudice to rights existing in respect of their contents.

5. The repeated and systematic extraction and/or re-utilization of insubstantial parts of the contents of the database implying acts which conflict with a normal exploitation of that database or which unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database shall not be permitted.

Article 8

Rights and obligations of lawful users

1. The maker of a database which is made available to the public in whatever manner may not prevent a lawful user of the database from extracting and/or re-utilizing insubstantial parts of its contents, evaluated qualitatively and/or quantitatively, for any purposes whatsoever. Where the lawful user is authorized to extract and/or re-utilize only part of the database, this paragraph shall apply only to that part.

2. A lawful user of a database which is made available to the public in whatever manner may not perform acts which conflict with normal exploitation of the database or unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database.

3. A lawful user of a database which is made available to the public in any manner may not cause prejudice to

the holder of a copyright or related right in respect of the works or subject matter contained in the database.

Article 9

Exceptions to the *sui generis* right

Member States may stipulate that lawful users of a database which is made available to the public in whatever manner may, without the authorization of its maker, extract or re-utilize a substantial part of its contents:

- (a) in the case of extraction for private purposes of the contents of a non-electronic database;
- (b) in the case of extraction for the purposes of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;
- (c) in the case of extraction and/or re-utilization for the purposes of public security or an administrative or judicial procedure.

Article 10

Term of protection

1. The right provided for in Article 7 shall run from the date of completion of the making of the database. It shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date of completion.

2. In the case of a database which is made available to the public in whatever manner before expiry of the period provided for in paragraph 1, the term of protection by that right shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date when the database was first made available to the public.

3. Any substantial change, evaluated qualitatively or quantitatively, to the contents of a database, including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new investment, evaluated qualitatively or quantitatively, shall qualify the database resulting from that investment for its own term of protection.

Article 11

Beneficiaries of protection under the *sui generis* right

1. The right provided for in Article 7 shall apply to database whose makers or rightholders are nationals of a Member State or who have their habitual residence in the territory of the Community.

2. Paragraph 1 shall also apply to companies and firms formed in accordance with the law of a Member State and having their registered office, central administration or principal place of business within the Community; however, where such a company or firm has only its registered office in the territory of the Community, its operations must be genuinely linked on an ongoing basis with the economy of a Member State.

3. Agreements extending the right provided for in Article 7 to databases made in third countries and falling outside the provisions of paragraphs 1 and 2 shall be concluded by the Council acting on a proposal from the Commission. The term of any protection extended to databases by virtue of that procedure shall not exceed that available pursuant to Article 10.

CHAPTER IV

COMMON PROVISIONS

Article 12

Remedies

Member States shall provide appropriate remedies in respect of infringements of the rights provided for in this Directive.

Article 13

Continued application of other legal provisions

This Directive shall be without prejudice to provisions concerning in particular copyright, rights related to copyright or any other rights or obligations subsisting in the data, works or other materials incorporated into a database, patent rights, trade marks, design rights, the protection of national treasures, laws on restrictive practices and unfair competition, trade secrets, security, confidentiality, data protection and privacy, access to public documents, and the law of contract.

Article 14

Application over time

1. Protection pursuant to this Directive as regards copyright shall also be available in respect of databases created prior to the date referred to in Article 16 (1) which on that date fulfil the requirements laid down in this Directive as regards copyright protection of databases.

2. Notwithstanding paragraph 1, where a database protected under copyright arrangements in a Member State on the date of publication of this Directive does not fulfil the eligibility criteria for copyright protection laid down in Article 3 (1), this Directive shall not result in any

curtailing in that Member State of the remaining term of protection afforded under those arrangements.

3. Protection pursuant to the provisions of this Directive as regards the right provided for in Article 7 shall also be available in respect of databases the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in Article 16 (1) and which on that date fulfil the requirements laid down in Article 7.

4. The protection provided for in paragraphs 1 and 3 shall be without prejudice to any acts concluded and rights acquired before the date referred to in those paragraphs.

5. In the case of a database the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in Article 16 (1), the term of protection by the right provided for in Article 7 shall expire fifteen years from the first of January following that date.

Article 15

Binding nature of certain provisions

Any contractual provision contrary to Articles 6 (1) and 8 shall be null and void.

Article 16

Final provisions

1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 1 January 1998.

When Member States adopt these provisions, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.

2. Member States shall communicate to the Commission the text of the provisions of domestic law which they adopt in the field governed by this Directive.

3. Not later than at the end of the third year after the date referred to in paragraph 1, and every three years thereafter, the Commission shall submit to the European Parliament, the Council and the Economic and Social Committee a report on the application of this Directive, in which, *inter alia*, on the basis of specific information supplied by the Member States, it shall examine in particular the application of the *sui generis* right, including Articles 8 and 9, and shall verify especially whether the application of this right has led to abuse of a dominant position or other interference with free competition which would justify appropriate measures being taken, including the establishment of non-voluntary licensing arrangements. Where necessary, it shall submit proposals for adjustment of this Directive in line with developments in the area of databases.

Article 17

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Strasbourg, 11 March 1996.

For the European Parliament

The President

K. HÄNSCH

For the Council

The President

L. DINI
